

Una justícia pròxima i eficaç des de les
Comunitats Autònomes:
”el Rechtspfleger”

Autor:

Antonio Cereijo Soto

Capítol I. Introducció.....	4
Capítol II. Una justícia pròxima i eficaç.....	8
2.1.- La justícia de proximitat.	8
2.1.1.- Concepte.	8
2.1.2. Models de justícia de proximitat.	15
2.1.3. Breu referència al dret comparat	18
2.1.3.1. Alemanya.	19
2.1.3.2. . Austràlia.	23
2.1.3.3. Canadà	25
2.1.3.4. França.	29
2.1.3.5. Itàlia.	37
2.1.3.6. Portugal.	42
2.1.3.7. Regne Unit.	45
2.2. La justícia eficaç.	49
Capítol III.- El Rechtspfleger alemany	52
3.1.- Concepte de Rechtspfleger.	52
3.2.- Naturalesa jurídica.	56
3.3.- Dret comparat	58
3.4.- Funcions del Rechtspfleger.	61
3.5.- La distribució de competències sobre el Rechtspfleger.....	82
Capítol IV. La implantació del “Rechtspfleger” a Catalunya.	87
4.1.- La participació de les CCAA. en el desenvolupament del Poder Judicial.	87
4.2.- L’eficàcia i la proximitat des de les CCAA davant el nou marc estatutari.....	93
4.2.1.- Sistemes alternatius de resolució de conflictes.	93
4.2.2.- Jurisdicció de proximitat: en especial, el Rechtspfleger.	96
4.2.2.1- Els antecedents de la justícia de proximitat a Espanya. 96	
4.2.2.2. Evolució de la regulació estatutària en matèria de justícia de proximitat.	100
4.2.2.3.- La justícia de proximitat a l’Estatut de Catalunya i sistemes d’implantació del Rechtspfleger.	104

Capítol V. Conclusions.	112
Capítol VI. Bibliografia.	115

Capítol I. Introducció.

Les últimes reformes legislatives en l'àmbit processal que s'estan donant a l'administració de justícia tenen com a finalitat principal descarregar els jutges de matèries que fins ara estaven sota el seu coneixement per atribuir-les als secretaris judicials.

Amb aquesta redistribució de funcions es pretén aconseguir una disminució en la duració dels processos de tal forma que el ciutadà tingui una justícia més eficaç i, a la vegada, s'intenta establir una justícia més pròxima.

Proximitat i eficàcia en la justícia són els elements principals amb els quals els nostres poders públics intenten apropar novament la justícia al justiciable i millorar la imatge de la justícia que és una de les institucions pitjor valorades pel conjunt de la població.

Segurament és la sobrecàrrega dels tribunals i la falta de confiança que genera en els ciutadans el retard de les seves resolucions, el principal motor que impulsa al legislador a modificar el marc jurídic preexistent. No obstant això, s'haurien d'escoltar també les veus que, a més a més, proposen canvis qualitatius en el sistema.

Tots dos elements conformen el marc en el qual els poders públics han d'establir un nou model de justícia, obligant-los a realitzar un

difícil joc de mans que els permeti harmonitzar una necessitat evident (la modificació de la jurisdicció que atén als conflictes de menor entitat) amb dos elements generadors dispars (el col·lapse dels jutjats de primera instància i l'urgent acostament del ciutadà a la justícia).

Qualsevol estudi mínimament rigorós sobre els efectes de la justícia de proximitat en la prevenció general ha de partir de la resolució teòrica d'aquest equilibri.

Malgrat la importància d'aquestes reformes, resulta sorprenent la manca de participació que s'ha donat a les comunitats autònomes en la seva aplicació ja que no es preveu una major implicació de la que venien duent a terme amb anterioritat.

En el present treball es duu a terme un desenvolupament dels elements principals de la justícia de proximitat i de l'eficàcia de la justícia destacant, de forma resumida, les aplicacions que s'han donat en els països del nostre entorn sobre aquests aspectes per comprovar si l'aportació de nous mecanismes de resolució de conflictes des de les comunitats autònomes podrien aconseguir una millora en l'administració de justícia.

Aquesta anàlisi inicial porta a l'observació d'una figura singular del dret alemany (i també del dret austríac): el Rechtspfleger, que malgrat la seva tradició en aquells països (quasi cent anys en la administració de justícia alemanya) és un absolut desconegut per a la doctrina espanyola.

L'estructura descentralitzada del país germànic fa que la presència dels *Länder* en la configuració, formació i atribució de funcions resulti un element cabdal d'aquesta institució. És evident que l'atribució de la presumpció competencial del poder judicial en favor dels *Länder* juga un paper fonamental en l'estructura de l'Administració de justícia alemanya.

D'aquesta manera s'analitza fins a quin punt seria convenient la introducció d'aquest funcionari a la nostra administració de justícia i el paper que haurien de desenvolupar les comunitats autònomes en el seu desenvolupament, per aconseguir una justícia més eficaç.

L'aprovació del nou Estatut de Catalunya interpretat a partir de la Sentència del Tribunal Constitucional núm. 31/2010, de 28 de juny, obre una porta per on Catalunya pot aportar nous actors a l'administració de justícia que poden millorar la prestació d'aquest servei públic. Alguns d'ells es podrien incorporar, de forma immediata, amb el nou marc jurídic post-estatutari, d'altres necessitarien una senzilla reforma de la Llei Orgànica del Poder Judicial.

Hi ha d'altres elements que podrien aportar una major agilitat en la resolució del procediments judicials (millores en el camp de la informàtica, augment i millor formació dels seus funcionaris, mitjans materials suficients, modificacions legislatives per aconseguir procediments amb una major oralitat, introducció de l'obligació d'acudir a mitjans alternatius de resolució de conflictes abans d'acudir a la via jurisdiccional, etc). Per això aquesta

incorporació que es proposa és només un petit pas en un llarg camí que cal començar a caminar.

Potser el Rechtspfleger esdevé la primera empenta.

Capítol II. Una justícia pròxima i eficaç.

2.1.- La justícia de proximitat.

2.1.1.- Concepte.

Resulta difícil establir un concepte de justícia de proximitat per la diferent evolució que aquesta expressió ha tingut als Estats Units (i també a Anglaterra) i a l'Europa continental.

La doctrina espanyola autoritzada ha defensat en aquest sentit que a la justícia de proximitat s'acullen dos sistemes diferents i clarament diferenciables, els elements de distinció dels quals serien, d'una banda, la inclusió o no de l'òrgan decisor d'aquesta justícia en la carrera judicial i, d'altra banda, la seva implantació en alguns municipis o en tots els partits judicials.

D'aquesta forma Guzmán Fluja¹ apunta: *“En relación con lo que he llamado versión originaria de la justicia de proximidad...me parece muy aprovechable la idea en su concepto, y me parecería importante pensar en su implantación en España, donde hay núcleos urbanos que presentan problemas graves de marginalidad en algunas zonas, con los problemas añadidos que conlleva y con la manifestación de una delincuencia pequeña y media que resulta grave. La justicia de proximidad sería importante, digo, para*

---

¹ Guzmán Fluja, V.C. (et al.): *La justicia de proximidad*; Ed. Thomson Aranzadi, Navarra, 2006, pàg.43.

empezar a tener presencia en esos barrios marginales, y para ser una clave (no la única, se deben hacer otros esfuerzos sociales, culturales, etc.) en la eliminación de esa marginación y de las barreras que va generando (barrios ricos y barrios pobres,...)...Yo valoro positivamente el Proyecto de justicia de proximidad, que no se implanta en el sentido que se acaba de exponer, sino que se trae como una solución más general” .

En el mateix sentit, la professora Armenta Deu² recorda: “ ... la justicia de proximidad puede desarrollarse con dos orientaciones bien diferentes, según opere en el marco o a través de métodos alternativos de resolución de conflictos o lo haga en el seno de la jurisdicción, y esta perspectiva abre un cúmulo de consecuencias de gran trascendencia. Y porque, además, la primera fue la propuesta originaria y la segunda la finalmente acogida...” .

Un altre sector doctrinal³ realitza una simplificació d'aquesta evolució i distingeix entre justícia de comunitat i justícia de proximitat on la primera seria pròpia dels països anglosaxons, especialment d'Estats Units, mentre que la segona seria característica d'Europa amb l'excepció d'Anglaterra. A més consideren que els principis d'una i altra justícia són totalment diferents. Així mentre la justícia de proximitat advoca per una proximitat espacial, temporal i humana; la justícia de comunitat

---

² Armenta Deu, T.: *Justicia de proximidad*, Ed. Marcial Pons, Madrid/Barcelona, 2006, pàg.11.

³ Aquesta postura es defensada per M. Poblet a *La justícia de proximitat: àmbits i models*, a la col·lecció Síntesi, núm. 13, Ed. Diputació de Barcelona, Barcelona, 2007.

s'inspiraria en els principis de prevenció, solució de conflictes i participació democràtica⁴.

Per intentar apropar-se al contingut del concepte de justícia de proximitat cal fer un breu cop d'ull històric a la seva aparició. L'expressió “justícia de proximitat” neix a França⁵. Efectivament, la primera vegada que es fa servir aquesta locució al continent europeu té lloc en un document oficial publicat el 2 d'octubre de 1992, en concret, en una circular de la ‘Direction d’Affaires criminales et du service de Grâces’, sobre Les Respostes a la delinqüència urbana on s'incorpora entre els seus subtítols ‘*La justice de proximité. Les maisons de la justice et du droit*’.

Aquesta regulació té el seu germen en la idea d'aproximar la justícia al ciutadà que havia sorgit a França a la fi dels anys 80. El marc històric en que sorgeix aquesta recerca de la “proximitat” al país veí deriva de la constatació, en aquelles dates, especialment en l'extraradi de París, de la necessitat d'establir una nova concepció de la justícia a causa nou d'un fenomen social ja que als barris més degradats de les grans ciutats van sorgir una sèrie de conflictes, especialment en l'àmbit penal i d'escassa entitat, als quals la justícia ordinària no donava una resposta satisfactòria Això va comportar la instauració de les ‘Maisons de Justice et du

---

⁴ Sobre la relació entre la justícia de proximitat i la justícia de comunitat cal destacar l'excel·lent article de Wyvekens, A.: “La justice de proximité: version française de *Justice and Community* ?”, a Shapland, J. (dir.), *Justice, communauté et société civile*, Paris, L'Harmattan, col. Déviance et société, 2008, pàgs. 39-53.

⁵ Sobre aquest origen pot consultar-se Wyvekens, A. : “Justice de proximité et proximité de la Justice. Les maisons de justice et du droit”, a *Droit et société*, núm. 33, 1996, pàgs. 363 a 388. També Bastard, B. et Guibentif, P.. “Justice de proximité: la bonne distance, enjeu de politique judiciaire”, *Droit et Société*, núm. 66, 2007, pág. 267; o la descripció que realitza Guzmán Fluja, V.C (et al.): *La justicia de proximidad*, op.cit, pàgs. 29 y ss.

Droit' (MJD) encarregades d'engegar un sistema alternatiu per als petits litigis amb l'objectiu de restablir la pau social mitjançant una justícia negociada . En tot cas és important destacar que aquesta utilització originària de la “justícia de proximitat” es va lligar als sistemes alternatius de resolució de conflictes.

Una vegada acceptada l'existència d'un desarrelament dels ciutadans amb l'administració de justícia per a la solució dels seus conflictes. Aquest serà el punt de partida en l'Europa continental per recollir el debat que s'havia produït en EE. UU. sobre els sistemes alternatius de resolució de conflictes.

Efectivament, en aquest país americà, s'havia plantejat també la necessitat de retornar els conflictes a la comunitat. Aquesta transformació de la justícia apareix de forma paral·lela i complementària a la denominada “policia de proximitat”, en aplicació d'un nou model de garantia de la seguretat que té com a pilars fonamentals l'accessibilitat, la proximitat i la col·laboració entre la policia, la justícia i la població⁶ .

---

⁶ Goldstein va considerar que eren necessaris tres requisits per a la transformació de la policia tradicional en policia de proximitat: en primer lloc, l'adopció de la policia de proximitat requereix que aquesta sigui una filosofia organitzacional integrada a la policia de forma general i no solament com un projecte nou o una especialització temporal; en segon lloc, per al seu arrelament en les comissaries és necessari un nou ambient de treball que permeti introduir els valors de la justícia de proximitat en la gestió i les tàctiques de la policia; en tercer lloc, perquè tant la policia com els ciutadans adoptin la policia de proximitat, aquesta ha d'orientar-se a resoldre problemes importants de delictes i desordre en la comunitat, i no simplement a respondre amb rapidesa a les trucades d'assistència i completar després el treball burocràtic. Pot consultar-se aquest resum en J. Greene, “La policia de proximitat als Estats Units: canvis en la naturalesa, estructura i funcions de la policia”, a *Justícia Penal segle XXI. Una selecció de Criminal Justice*, ed. De Rosemary Barberet i Jesús Barquín, Granada, 2006 (es cita la versió electrònica disponible en www.ncjrs.org.) pàgs. 349 a 425; resulta molt recomanable la lectura de l'anàlisi històrica que es realitza del sorgiment de la policia de proximitat a EUA per entendre el paral·lelisme entre policia de proximitat i justícia de proximitat.

La doctrina francesa va entendre que per superar la situació que es va fer palesa a la fi de la dècada dels anys 80 era necessari un “reagrupement” de la justícia al ciutadà⁷. Aquest objectiu es va considerar que s'havia de concretar en tres àmbits d'actuació relatius a la proximitat.

En primer lloc era necessària una proximitat geogràfica o territorial que implica la col·locació física d'edificis de l'administració de justícia als diferents barris de les grans ciutats que atenguin a aquells conflictes menors que preocupen més directament als ciutadans.

I és que els barris més conflictius acostumen també a ser, a causa de característiques derivades de la política urbanística municipal, barris escassament dotats d'equipaments i serveis públics. La proximitat territorial és, doncs, també una proximitat visual. Es pretén que el ciutadà d'aquests barris pugui percebre l'existència d'una instal·lació de justícia allà on radica el conflicte.

A més, es destaca la importància del que és “local” com a nou focus de les noves polítiques de prevenció sòcio-penals. Això es traduirà en una doble inflexió: l'actor de la comunitat passa a ser responsable de funcions de seguretat pública i accentua la tendència d'erigir els micro-espais geogràfics i socials com a centres a partir dels quals elaborar polítiques que responen a les preocupacions del ciutadà.

---

⁷ A. Wyvekens y J. Faget (dir.): *La justice de proximité en Europe. Pratiques et enjeux*, Ed. Erès, Ramonville Saint-Agne, 2001. Especialment interessant resulta l'anàlisi que duen a terme sobre els dos elements que van abocar a aquesta tendència: la problemàtica de la inseguretat i l'augment de la sol·licitud de dret i justícia.

El segon element sobre el que s'havia d'actuar era la proximitat temporal que aconseguiria l'aplicació dels principis de celeritat a l'administració de justícia, ja que aquests petits conflictes necessiten una resposta immediata. D'aquesta manera la víctima pot obtenir una ràpida resposta per part de l'administració de justícia, amb l'evident increment que la repercussió de la resposta ràpida té en la confiança en la justícia.

Però també, enfront de la concepció clàssica de la prevenció en l'Estat social que s'inscrivia en la durada i la discreció, les noves polítiques privilegien la urgència i la rapidesa de les intervencions amb un alt nivell de visibilitat.

En tercer lloc, i per últim, s'havia d'assolir una proximitat relacional⁸, que s'hauria de dur a terme mitjançant tres vies d'actuació: a) una major simplificació dels procediments i formalitats utilitzats fins ara per l'administració de justícia on la mediació cobra un paper essencial; b) la integració dels ciutadans al sistema judicial, de manera que participin tant en l'anàlisi del conflicte com en la solució al mateix; c) finalment, la implicació de les administracions, especialment, la municipal, no només des d'un punt de vista organitzatiu, en quant als conflictes concrets que es plantegin, sinó, especialment, adoptant, a la vista dels problemes plantejats i les solucions establertes, polítiques de prevenció general que ajudin a eradicar els elements que incideixen en el naixement del conflicte, i aportant els mitjans

---

⁸ Que també ha estat denominada com a psicològica, simbòlica, afectiva o humana o "empàtica", com assenyala cert sector doctrinal italià com el professor Vianello, F.: "Mediazione penale e giustizia di proximità", a la revista *Dei delitti e delle pene*, Anno VV, 3-2000, pàg. 5.

necessaris per aplicar mecanismes d'execució alternatius⁹. A la fredor d'una lògica administrativa imposada des de les altes instàncies sense discussió, la lògica actual oposa una dimensió comunicativa que assegura, en principi, la participació dels autors en la negociació i en la definició de les polítiques que es desitgen engegar.

El model originari de la justícia de proximitat a França era, doncs, un model que pretenia transformar per complet els mecanismes de garantia de la seguretat. No intentava transformar només el sistema judicial sinó que posava de manifest la decidida voluntat de transformar també el teixit social i els agents de socialització en l'àmbit local. Es considerava que les polítiques basades en els nous models de prevenció s'havien de fonamentar en el diàleg amb els ciutadans i, per tant, havien de formar part d'un projecte de govern de ciutat i havia de ser en la ciutat on haurien de créixer i s'haurien de desenvolupar.

D'aquesta manera els eixos essencials sobre els quals havia de girar la configuració originària de justícia de proximitat eren dos: a) es tractava, en primer lloc, d'una justícia geogràficament delimitada en zones o barris de les grans ciutats; i, b) en segon lloc, era una justícia que havia de buscar, des de la triple perspectiva exposada, apropar la justícia al ciutadà (o apropar el ciutadà a la justícia) fomentant la seva participació.

No obstant això, aquesta idea inicial d'una justícia de proximitat lligada a sistemes alternatius de resolució de conflictes

---

⁹ Altres autors entenen que la noció justícia de proximitat ha d'abastar els quatre elements següents: a) especial, b) social, c) relacional i d) cultural (G. Métairie a *La justice de proximité. Une approche historique*, ed. Presses Universitaires de France, col. Leviatán, París, 2004, pàg. 7).

evolucionaria cap a una “jurisdicció de proximitat”. S'identificarà, doncs, la justícia de proximitat amb la jurisdicció de proximitat, és a dir, l'establiment per part de l'Estat d'una nova jurisdicció dins de la carrera judicial encarregada de resoldre els “conflictes menors” dels particulars. S'evoluciona, en resum, d'allò que era particular i local a una visió general i estatal.

La coexistència de dos sistemes o orientacions diferents sota el paraigua de la denominada justícia de proximitat constitueix una realitat que no pot obviar-se. Aquesta visió polisèmica de la justícia de proximitat impedeix establir una definició suficientment entenedora pel seu ampli contingut, ja que, o bé seria tan ampla que impediria una visualització de tots els seus matisos o bé seria tant concreta que perdria part dels seus elements.

2.1.2. Models de justícia de proximitat.

La confusió terminològica, que s'ha assenyalat, ha derivat en l'atracció del concepte de justícia de proximitat a tots aquells models que d'una manera o una altra compleixin amb algun o alguns dels requisits configuratius de la justícia de proximitat. Són moltes les variants de justícia de proximitat que poden trobar-se en la història i en el dret comparat. En aquest apartat només es farà referència als més importants distingint tres tipus:

A) Justícia alternativa:

- 1) Un primer model de justícia alternativa que exclouria la justícia de proximitat del sistema judicial seria una Justícia de sistemes alternatius víctima-victimari. Hauria d'establir-se com a requisit previ a l'accés de la jurisdicció i els seus elements característics serien la utilització de la mediació o la conciliació en la resolució dels conflictes. Entre els seus punts febles s'han d'assenyalar la seva naturalesa voluntària i la impossibilitat d'una execució forçosa dels seus acords tret que s'introduís un procés d'homologació. A més la manca dels efectes de cosa jutjada suposen un evident desavantatge enfront dels models jurisdiccionals.
- 2) Una segona possibilitat en aquests models comprendria una desjudicialització dels petits conflictes i una justícia integral en la seva resolució on la justícia local sigui l'eix vertebrador. L'element territorial determina la diferència essencial amb el model anterior, de manera que el municipi, el barri, el nucli on es planteja el conflicte, participa del mateix i suposa una ampliació del conflicte més enllà de la víctima i de l'autor. Es podria denominar Justícia Municipal o Justícia de barri.

B) Models de “jurisdicció de proximitat”:

- 1) Un primer model comportarà la incorporació estructural de la justícia de pau actual a la nova justícia de proximitat i implicaria la professionalització dels jutges que fins ara desenvolupen el seu treball en els jutjats de pau (en alguns casos s'ha dut a terme la implantació del model sense la professionalització dels jutges de pau, com després es veurà en el cas italià). Caldria d'adoptar dues mesures

complementàries: a) la introducció dels Jutges de Pau en les poblacions on ara no estan presents i b) l'ampliació de les seves competències. Faria falta, finalment, reflexionar sobre si seria pertinent la modificació del sistema d'elecció. Es podria mantenir la denominació per aquest model de Justícia de Pau.

- 2) La Justícia de petites reclamacions o d'assumptes menors, seria un segon model possible, i significaria simplement una nova categoria professional o un nou funcionari judicial especialista. Aquesta modalitat permetria que els assumptes menors fossin resolts per una persona aliena al Jutge de Primera Instància actual. En els cas de que s'optés per un nou Jutge la seva selecció hauria de tenir en compte que l'objectiu principal és la rapidesa en les seves resolucions per la qual cosa seria pertinent també una reforma processal que permetés una major agilitat en els procediments. Si s'optés per un nou funcionari judicial, aleshores, el criteri de selecció hauria de ser l'especialitat sens perjudici del que s'ha dit sobre la modificació processal. Es tornarà a plantejar al final d'aquest treball al tractar sobre la introducció del Rechtspfleger a la nostra administració de justícia.
- 3) Una tercera possibilitat es trobaria en una Justícia de districte. Seria similar a la qual va ser derogada en el seu moment i suposaria la creació d'una escala en el cos únic de jutges i magistrats. S'haurien d'establir les seves competències en tots els àmbits jurisdiccionals i compartiria la primera instància amb els òrgans ara existents. Certament presenta certes similituds amb el model descrit

anteriorment però la creació d'aquesta escala dins del cos judicial els converteix en dos models clarament diferenciats.

C) Justícia mixta: Finalment cal esmentar a la Justícia de proximitat com «tertium genus» que va ser proposada per l'Ajuntament de Barcelona i per la Generalitat de Catalunya i que es descriu, parcialment, en el Llibre Verd de l'Administració de Justícia del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

La línia mestra d'aquella proposta, era la defensa d'una justícia de proximitat d'implantació gradual i derivada d'unes necessitats objectives dels municipis per fer front a uns problemes concrets. Els jutges de proximitat tindrien un caràcter temporal i no s'integrarien en la Carrera Judicial. A més, els Jutjats de Proximitat s'integrarien en l'estructura del sistema judicial espanyol (primer graó judicial) i estarien sotmesos als òrgans de govern del Poder Judicial, les seves competències s'estendrien a determinats conflictes civils, les faltes penals i algunes qüestions pròpies de la jurisdicció contenciós-administrativa.

2.1.3. Breu referència al dret comparat¹⁰

---

¹⁰ En aquest apartat només es du a terme un resum esquemàtic sobre la justícia de proximitat en aquells països on aquesta justícia ha assolit un nivell de desenvolupament destacat. Per aprofundir en aquest tema es pot consultar: Wyvekens, A. I Faget, J.: *La justice de proximité en Europe. Pratiques et enjeux*, op. cit.; Shapland, J. (dir.): *Justice, communauté et société civile*; op. cit.; Pelicand A.: “Les juges de proximité en France, une réforme politique? Mobilisations et usages de la notion de proximité dans l'espace judiciaire”, *Droit et Société*, núm. 66, 2007, pàgs. 275-294; Lejeune A.: “Justice institutionnelle, justice démocratique. Clercs et profanes. La Maison de justice

L'aplicació pràctica de la justícia de proximitat no ha mantingut la diferenciació teòrica del models de resolució alternativa de conflictes i el model de justícia de les petites reclamacions; de manera que en aquests moments ja no són clarament diferenciables, ja que s'ha produït una progressiva contaminació entre els dos models. Aquesta contaminació es pot observar en aquells països on s'han establert models d'aquest tipus de justícia on es combina, en diverses proporcions, objectius i característiques de tots dos models comportat una difícil identificació dels seus objectius i, en definitiva, de la seva eficiència.

Entre els diversos models existents en el dret comparat s'han seleccionat aquells països que permeten observar la diversitat de configuracions possibles de la justícia de la proximitat. És només una visió esquemàtica dels caràcters més destacats de cadascuna de les experiències escollides que intenta posar de relleu els elements més destacats que podrien ser tinguts en compte en una hipotètica implantació en el nostre ordenament jurídic d'algun dels models de justícia de proximitat.

2.1.3.1. Alemanya¹¹.

---

et du droit comme révélateur de tensions entre des modèles politiques de justice”, *Droit et Société*, núm. 66, 2007, pàgs. 361-381. A Espanya també han tractat aquesta matèria: Armenta Deu, M^a. T.: *Justicia de proximidad, op. cit.*; Nieva Fenoll, J.: “La justícia de proximitat”, *El Clip*, núm. 37, Ed. Institut d'Estudis Autònomic, 2006; Guzmán Fluja, V.: (ET AL.); *La justicia de proximidad op. cit.*; Poblet, M.: *La justícia de proximitat: àmbits i models, op. cit.*; però el millor treball en aquesta qüestió ha estat elaborat per Oromí i Valllovera, S.: “La justicia de proximidad en Europa (Estudio de derecho comparado)”, *Revista de Derecho Procesal*, 2006, pàgs. 563-599; a qui es segueix en gran part del desenvolupament d'aquest capítol.

¹¹ Sobre la justícia de proximitat a Alemanya pot consultar-se: AAVV.: *El federalismo jurídico*, Ed. Institut d'Estudis Autònomic, Barcelona, 2006;

En aquets país es troben algunes expressions de justícia participativa però la seva característica fonamental és la manca d'un sentiment de necessitat d'una justícia de proximitat. La proximitat s'ha aconseguit, gràcies a: a) una equilibrada distribució competencial entre el *Bund* i els *Länder*¹² i, b) una planta i demarcació judicial raonable.

D'entre els elements de participació ciutadana en l'administració de justícia cal destacar, per sobre de tots, els jutges honorífics. Són jutges que sense pertànyer a la carrera judicial i per prescripció legal participen amb dret a vot en un tribunal. Actuen en totes les jurisdiccions, si bé amb matisos. Així, en els ordres civil, penal i contenciós-administratiu representen a la ciutadania per això no se li exigeix cap tipus de qualificació professional o titulació. Per contra en la jurisdicció laboral i social, jurisdiccions

---

Bessel, H.: „Jugenddelinquenz: Eine Herausforderung für die Jugendhilfe. Erfahrungen mit einem kommunikati-interaktiven Beratungs-und Mediationangebot“, *Zentralblatt für Jugendrecht* (ZfJ), núm. 12, 1994; Dölling, D.: „Lässt sich Community Policing erfolgversprechend nach Deutschland transferieren?“, *Zeitschrift für innere Sicherheit* (ZKIS), 1998, pàgs. 145 i ss; Dölling, D., Feltes, T. (et altri): *Analysen und Perspektiven. Ergebnisse der Begleitforschung zu den Pilotprojekten in Baden-Württemberg*, Holzkirchen, 2003; Feltes, T.: „Gemeinschaftliche statt kommunaler Kriminalprävention - Ein neuer Weg?“, *Die Kriminalprävention*, núm. 1, 2004, pàg. 1 y ss.; Merkel, A.: *Derecho penal: parte general*, B de F, Col·lecció Maestros del Derecho Penal, Montevideo, 2004; Poblet, M.: *La justícia de proximitat: àmbits i models*, op.cit.; Roxin, C.: *Derecho procesal penal*, Editores del Puerto, Buenos Aires, 2000.

¹² Cal recordar que la Llei Fonamental Alemanya estableix respecte al poder judicial una presumpció competencial en favor del Länders. Com raona Blanke, H.J.: “Poder judicial y unidad jurisdiccional en la República Federal de Alemania” a Poder judicial y unidad jurisdiccional en el Estado Autonomico, Ed. CGPJ, núm. 90, Madrid, 2006, pàg. 58; “la jurisdicción, por consiguiente, es primordialmente, asunto de los Länder. La Federación tiene competencia, solamente, en la medida en que la Ley Fundamental la asigne. Con respecto a la jurisdicción de los Länder la Ley Fundamental contiene pocas disposiciones porque la reglamentación del poder judicial en el ámbito subnacional es objeto de la soberanía constitucional de los Länder. Por consiguiente, la Ley Fundamental no prevé una ley orgánica en el sentido amplio del art. 122 de la CE.”

diferenciades a Alemanya, i en els tribunals disciplinaris professionals, el jutge honorífic representa els interessos d'un grup o col·lectiu, per la qual cosa, pels dos primers ordres (laboral i social), serà necessari tenir la condició de treballador o empresari, i per a la tercera (tribunals disciplinaris professionals) la condició de membre de l'estament professional corresponent. Es produeix, doncs, una necessària especialització en aquells ordres jurisdiccionals on les matèries requereixen un cert coneixement o la pertinença als col·lectius presents.

Una segona modalitat de participació de la ciutadania en l'administració de justícia són els jutges temporals, normalment, professors en Dret que són nomenats per ocupar una plaça en un tribunal contenciós administratiu per un termini de dos anys per tornar posteriorment a la seva activitat docent a la Universitat.

Al costat d'aquests mecanismes de participació ciutadana el disseny del poder judicial a Alemanya ha permès una celeritat en la resposta dels procediments judicials. La primera instància no s'atorga a un sol òrgan com a Espanya, sinó que es distribueix en dos òrgans clarament diferenciats: el Amtsgericht i el Tribunal del Land. En matèria civil, els primers coneixen de tots els procediments inferiors a 5.000 euros i, amb independència de la seva quantia, en els processos d'arrendaments d'habitatges i família. La resta d'assumptes són competència del Tribunal del Land. De manera similar l'esquema es reproduïx en l'àmbit penal. Cal destacar que sembla evident que aquesta divisió dels procediments de primera instància és necessària per a una bona administració de justícia, i que l'atribució de tots aquests assumptes a un sol òrgan ha estat un error a Espanya, que ara

sembla voler superar-se amb l'atribució sobre el coneixement d'alguns processos als Secretaris judicials.

En relació a la planta judicial cal recordar que l'any 2006 Alemanya tenia 21.625 jutges per a una població aproximada de 82.300.000 habitants, la qual cosa vol dir una ràtio d'1 jutge per cada 3.806 habitants. Si es té en compte que Espanya tenia una població de 44.708.964 habitants i el nombre de jutges era de 4.576, resulta una ràtio d'1 jutge per cada 9.770 habitants¹³.

D'aquesta manera seria necessari reflexionar sobre si el desplegament de tres simples mesures en l'àmbit judicial (una demarcació raonable, una planta judicial suficient i una distribució competencial entre els ordres jurisdiccionals equitativa) al costat d'un repartiment lògic de competències entre l'Estat i les Comunitats Autònomes permetria recuperar la confiança dels ciutadans en la seva Administració de justícia mitjançant una major eficàcia.

A més a més en alguns *Länder* s'estan duent a terme programes pilot de prevenció criminal des de l'administració local que estan obtenint uns resultats molt destacables¹⁴.

---

¹³ Les dades sobre Espanya han estat estretes de l' Instituto Nacional de Estadística (www.ine.es) i de la pàgina web del Consejo General del Poder Judicial (www.poderjudicial.es) i les referents a Alemanya es poden consultar en la pàgina web del Ministeri de Justícia alemany (<http://www.bmj.bund.de/enid/3e1b17717d2627393897d078b5687cc8,51519f6d6f6465092d09/2.html>).

¹⁴ L' estudi d'aquesta modalitat va més enllà dels objectius d'aquest treball, però seria necessari tenir-la en compte en un desenvolupament integral de la justícia de proximitat. Es poden consultar les següents obres sobre aquesta matèria: Dölling, D., y Feltes, T. (et altri): *Handbuch zur Planung und Durchführung von Bevölkerungsbefragungen im Rahmen der Kommunalen Kriminalprävention*, op. cit. ; Dölling, D. y Feltes, T. (et altri): *Analysen und*

Ara bé, un dels elements fonamentals pel funcionament d'una justícia eficaç i pròxima és sense cap mena de dubte la figura del "Rechtspfleger", la qual s'analitzarà el següent capítol d'aquest treball.

2.1.3.2. . Austràlia¹⁵.

A Austràlia s'observa una forta tradició de programes relatius a la justícia de comunitat com expressió de la justícia de proximitat. Aquests mecanismes s'han vist recentment complementats, en algunes zones, amb l'establiment de jutjats per al coneixement de conflictes menors. No pot oblidar-se, d'altra banda, el manteniment dels 'justices of the peace', implantats en l'època colonial, si bé les seves funcions jurisdiccionals són actualment residuals.

Els programes de justícia de comunitat són variats depenent de cada estat. Un dels pioners va ser, sens dubte, l'estat de Nova Gal·les del Sud que l'any 1980 va establir els primers centres de justícia comunitària on s'oferien serveis de mediació, gestió de conflictes en la comunitat, assessorament jurídic i educació en matèria de gestió de conflictes.

Perspektiven. Ergebnisse der Begleitforschung zu den Pilotprojekten in Baden-Württemberg, op. cit. ; Feltes, T.: "Gemeinschaftliche statt kommunaler Kriminalprävention - Ein neuer Weg?", *Die Kriminalprävention*, núm. 1, 2004, pàg. 1 y ss.; Herman, D., y Bubenitschek, G.: "Kommunale Kriminalprävention. Probleme bei der Implamentation von Lösungsvarianten", *op. cit.*; pàg. 546 a 552.

¹⁵ Pel desenvolupament d'aquest epígraf es segueix especialment les següents obres: Larrauri, E.: "Tendencias actuales de la Justicia Restauradora", a F. Pérez Álvarez (Ed.), *In Memoriam Alexandra Baratta*, E. Universidad de Salamanca, 2004, pàgs. 439-463; Nieva Fenoll, J.: "La justícia de proximitat", *op. cit.*; Poblet, M.: *La justícia de proximitat: àmbits i models, op. cit.*

Els programes de justícia de comunitat més desenvolupats es troben en Queensland i Austràlia del Sud, ja que des dels anys noranta es vénen desenvolupant programes especials centrats en els aborígens, després de detectar els alts índexs de detenció dels joves d'aquestes comunitats en aquestes àrees.

D'altra banda en l'Estat de Victòria s'han establert les “problem-solving courts” inspirades en models nord-americans i anglesos que treballen específicament temes de droga, violència familiar i problemàtiques concretes de la comunitat indígena Koori.

Per veure els resultats d'aquestes mesures, centrades en els serveis de menors, se segueixen les dades exposades per I. Daly¹⁶, recollits i analitzats per Larrauri¹⁷. Daly desenvolupa la seva investigació a Austràlia del Sud on analitza 89 conferències.

D'aquests resultats cal destacar dos aspectes: en primer lloc, les dades reflecteixen que el valor reconciliatori de les conferències és inferior al predicat, a pesar que entre un 90% a un 98% dels enquestats manifesten haver-se sentit tractats de forma justa i haver participat en la decisió del conflictes sense sentir que queden al marge dels debats entre els adults. En segon lloc, l'alt percentatge d'execució dels acords adoptats que ascendeix a un 88%. Cal afegir, però, que un 40% dels infractors van reincidir en el termini posterior d'un any.

---

¹⁶ Daly, K.: “Principes of restorative Justice” ea von Hirsch, A.-Roberts, J.-Bottoms,A., Roach, K., Schiff, M. (eds): *Restorative Justice & Criminal Justice*, Hart Publishing, Oxforf, 2003.

¹⁷ Larrauri, E.: “Tendencias actuales de la Justicia Restauradora”; *op. cit.*; pàgs.. 458 y 459

Finalment i, en relació amb la víctima, l'estudi és certament desesperançador. Un 49% de les víctimes no es van sentir reparades i la meitat considera que l'impacte del delicte ho havien superat gràcies a la família, amics, etc, donant escassa importància a la conferència. No obstant això, la majoria de les víctimes atribueixen gran importància a les conferències com a element que ajuda a superar la ira, l'empipament o la por.

Pel que es refereix a la instauració de jurisdiccions de proximitat¹⁸, deixant de banda els 'justices of paece', cal destacar novament a Queensland, on s'han constituït dos tribunals d'única instància: els 'Minor Debts Court' per a infraccions poc conflictives inferiors a 7500 dòlars australians i el Small Claims Tribunal si la reclamació és més complexa però inferior als 5.000 dòlars australians. La competència dels segons s'estén a: 1) reclamacions de consumidors, 2) reclamacions entre empresaris per la prestació de serveis o per l'enviament de subministraments, 3) reclamacions sobre danys causats en la conducció, 4) litigis sobre arrendaments, 5) litigis sobre danys o parets mitgeres i en caravanes. Aquests "smalls" es troben presidits per 'referees' que poden ser o no lletrats.

2.1.3.3. Canadà¹⁹

---

¹⁸ Per ampliar aquest punt pot consultar-se J. Nieva Fenoll, "La justícia de proximitat", *op. cit.*, pàg.12.

¹⁹ Per analitzar la justícia de proximitat a Canadà resulta recomanable visitar la pàgina web del ministeri de justícia canadenc (<http://www.justice.gc.ca>) per la destacada informació que es pot trobar. També es poden consultar les següents obres: Bartkowiak, I. et Jaccoud, M.: "Les nouvelles tendances de la justice au Canada : de fonctionnaire à représentant communautaire" a

La justícia de proximitat ha trobat el seu encaix a Canadà en les tensions que es produeixen entre la implantació d'una justícia a l'europea i les reivindicacions dels pobles aborígens.

El Departament de justícia federal i dels estats ha engegat diversos programes de justícia de comunitat. Potser el més destacat sigui el Aboriginal Justice Strategy. Aquest programa es caracteritza perquè la gestió es duu a terme pels consells tribals, coalicions aborígens urbanes, grups i associacions de la comunitat i ONG. La idea que està implícita en aquest programes és la voluntat de fer més sensible el sistema judicial a les necessitats de les comunitats aborígens mitjançant la instauració de mesures alternatives, gestió alternativa de conflictes i mediació i arbitratge en casos civils.

S'intenta així recuperar, la institucionalització o la readaptació de tècniques de resolució de conflictes pròpies de les comunitats indígenes a les problemàtiques que aquestes mateixes comunitats viuen actualment. No obstant això, aquests programes no són homogenis i existeixen ciutats que han optat per importar models d'altres països, com és el cas de la ciutat de Québec que ha instaurat des de l'any 2003 una Maison de Justice inspirada en el model francès.

Aquests projectes s'inicien l'any 1991 en comprovar-se el desproporcionat nombre d'indígenes que es trobaven a la presó en relació amb la resta de la població. En aquests programes es destaquen tres aspectes: a) recolzar a les comunitats autòctones per assumir majors responsabilitats de l'administració de justícia

---

Shapland, J. (dir.); *Justice, communauté et société civile*., op. cit., pàgs. 211 a 233; Poblet, M.: *La justícia de proximitat: àmbits i models*, op. cit.

en les seves respectives comunitats; b) introduir els valors indígenes en el sistema federal de justícia; c) contribuir a la disminució dels delictes comesos pels membres de les comunitats. A més, es va optar per un plantejament de justícia restaurativa involucrant a víctima i infractor en el mateix procediment.

La instauració d'aquests programes va obligar a la reforma en 1995 del Codi penal atribuint un paper fonamental al jutge de pau comunitari i a la determinació de les penes per part dels grups comunitaris.

Els primers programes han estat sotmesos ja a examen per comprovar els seus resultats. Així, per exemple, la divisió d'investigació i estadística del Ministeri de Justícia canadenc va publicar l'any 2004 les conclusions i suggeriments sobre el programa de la comunitat de Nunavut .

Si bé l'estudi no gosa donar una conclusió definitiva, considera que el programa de justícia d'aquesta comunitat respecta els seus objectius. La gestió de l'administració per la comunitat ha permès que els Comitès de justícia comunitària s'hagin guanyat el respecte de la seva comunitat i els més eficaços, fins i tot, semblen haver tingut un impacte en les taxes de reincidència de la seva col·lectivitat i és possible que els treballs de certs comitès contribueixin a reduir el nombre de les primeres infraccions.

A més, s'acredita que el programa permet respondre de forma adequada a les necessitats de justícia comunitària de Nunavut.

Finalment, es destaca que tots els representants comunitaris consultats en l'informe convenen a considerar que el programa

millora al llarg del temps i que constitueix una solució eficaç al sistema tradicional de justícia.

Entre les recomanacions que es realitzen destaquen: a) l'oportunitat de realitzar un examen cada any de cadascuna de les col·lectivitats, b) la necessitat que els comitès de justícia comunitària intentin, amb major èmfasi, fer participar a la víctima en el procés, c) els comitès de justícia haurien de comptar amb locals reservats per a les seves activitats de conciliació i mediació i per permetre la confidencialitat dels expedients, d) el nomenament dels comitès de justícia hauria de ser uniforme, i) la pertinència de posar fi a la reticència dels jutges de pau per confiar els expedients en els comitès de justícia per desconèixer com funcionen.

Una última crítica que s'ha assenyalat en algunes plasmacions de la justícia comunitària canadenca és la que deriva de l'obligació de seguir per part dels representants de la comunitat una formació i de la definició relativament restrictiva dels rols. La doctrina ha plantejat fins que punt qui rep una formació sobre els principis de l'Estat per aplicar en els conflictes pot seguir considerant-se membre de la comunitat amb uns valors diferents.

A l'agost de 2008 els programes s'estenien a 10 províncies i 3 territoris de Canadà.

2.1.3.4. França²⁰.

Un error històric va servir perquè França tornés a posar en marxa una justícia de proximitat quan es va veure impotent per fer front a la petita delinqüència que es produïa als barris d'algunes grans ciutats. L'any 1958 es produeix la professionalització completa de la justícia eliminant els jutjats de pau. Això va suposar que la petita criminalitat, abundant i no resolta per la justícia ordinària, provoqués una insatisfacció del ciutadà que no entenia com els conflictes quotidians, no eren resolts per l'administració de justícia. Les dificultats de restablir l'ordre en determinades zones van derivar en una sensació creixent d'inseguretat ciutadana. En aquest sentit són clarificadoras les paraules de Jacques-Guy Petit quan assenyala: *“sigui com sigui, les nostres societats urbanes contemporànies, evidentment, necessiten noves formes de regulació*

---

²⁰ Pot aprofundir-se en l'estudi de la justícia de proximitat a França en les següents obres: Bastard, B. et Guibentif, P.: “Justice de proximité: la bonne distance, enjeu de politique judiciaire”, *op. cit.*; Casorla, F.: “La justice pénale de proximité, lentement mais sûrement”, en *Revue pénitentiaire et de droit pénal*, núm. 3, 2004, pág. 659 a 668; Ferrand, F.: “La justice Honoraire en France” a *La justice Honoraire en Europe*, (Colloque) Torino, 2002; Martin, R.: *La juridiction de proximité: statut de la juridiction, statut des juges de proximité*, Ed.edilax, Aix-en-Provence, 2004; Métairie, G.: *La Justice de proximité, une approche historique*, *op. cit.*; Pelicand A.: “Les juges de proximité en France, une réforme politique?”, *op. cit.*; Petit, J.-G. (dir): *Une justice de proximité, la justice de paix 1790-1958*, Ed. Presses Universitaires de France, Paris, 2003 (puede consultarse en versión electrónica <http://www.gip-recherche-justice.fr>); Vallier, M.: *La juridiction de proximate*, Mémoire pour le DESS de contentieux et procédures d'exécution, Faculte de Droit et de Science Politique d'Aix-Marseille, Université de Droit, D'Economie et des Sciences D'Aix Marseille, 2003; Wyvekens A., y Faget, J., (Dir.): *La justice de proximité en Europe. Pratiques et enjeux*, *op. cit.*; Wyvekens, A.: “Justice de proximité et proximité de la Justice. Les maisons de justice et du droit”, *op. cit.*; Wyvekens, A.: “La posta in gioco della giustizia di prossimità nel trattamento della delinquenza. L'esempio francese della "terza via"”, en *Dei delitti e delle pene*, núm. 3, 2000; Wyvekens, A.: *L'insertion locale de la justice pénale. Aux origines de la justice de proximité*, Ed. L'Harmattan, Paris, 1997.

*social de proximitat, així com una veritable culturització jurídica i judicial*²¹ .

En aquest context, dos senadors H. Haenel i J. Arthuis publiquen l'any 1995 un informe titulat *Propositions pour una justice de proximité* que era la continuació d'un altre informe publicat uns anys abans sota el títol *Justice sinistrée: démocratie en danger*. En tots dos informes es reflectien els límits de la justícia ordinària i la necessitat de la creació de jutges de proximitat davant els nous fenòmens socials. A més en el segon informe es realitza una aposta decidida per l'expansió de la mediació entre víctimes i infractors.

Davant aquesta situació la doctrina primer²² i els poders públics francesos, després, van reaccionar i van apostar, inicialment, per una justícia de proximitat restauradora, per disminuir la delinqüència de bagatel·la als barris atorgant aquesta missió als mateixos habitants dels barris i donant prioritat a la utilització de la mediació a través de la “maisons de justice et du droit” (MJD).

Aquesta institució s'havia creat l'any 1990 per un fiscal de carrera, Marc Moinard, en la localitat de Val d'Oise. No obstant això, el Ministeri de Justícia no veia amb bons ulls que els fiscals de carrera realitzessin funcions de mediació, per la qual cosa en 1996 remetia una circular amb destinació a totes les Fiscalies on recomanava als fiscals que no actuessin en processos de mediació per evitar una possible confusió de rols institucionals.

---

²¹ Petit, J.- G. ; *Una justice de proximité : la justice de paix (1790-1958)*, op. cit.; pàg.11.

²² En aquest sentit, Wyvekens, A. ; “Justice de proximité et proximité de la justice. Les maisons ...”, op. cit.; Wyvekens, A. ; *L’insertion locale de la justice pénale. Aux origines de la justice de proximité*, op. cit.

Mentrestant, les MJD van anar estenent-se i l'any 1998 s'institucionalitzen oficialment mitjançant la promulgació de la Loi n° 98-1163 del 18 de desembre de 1998 relativa a l'accés al dret i a la justícia i a la resolució amigable dels conflictes, desenvolupada pel Décret n° 2001-1009 del 29 d'octubre de 2001 que modifica el codi de l'organització judicial i relatiu a les “Maisons de justice et du droit”. Finalment cal apuntar també la Circulaire del SADJPV (Servei de l'accés al dret i de la política de la vila) del 24 de novembre de 2004 relativa a les Maisons de justice et du droit i a les “Antennes de justice”.

Les MJD s'encarreguen de: a) facilitar l'accés a la justícia mitjançant l'assessorament gratuït i els serveis de suport a les víctimes, b) organitzar la mediació de conflictes amb la participació de les dues parts i la promoció de vies alternatives a la via penal i c) reintegrar el dret a les àrees conflictives. Certament, són un instrument de discriminació positiva territorial que s'estén als denominats “barris de no dret” o “barris especialment sensibles”.

Com indica F. Casorla²³, la justícia de proximitat es construeix en paral·lel i amb la vista posada en una resposta penal ràpida i sistemàtica, i es desenvolupa a través d'una “nova lògica judicial” representada en una territorialitat i la recerca de nous companys tant en les altres administracions franceses com en els col·lectius locals i el món associatiu. Es parla, sense objecció, d'una municipalització de la justícia.

---

²³ Casorla, F.: “La justice pénale de la proximité, lentement mais sûrement”, *op. cit*; pàgs. 666 a 669.

D'altra banda la doctrina considera que la justícia de proximitat permet “enganxar-se” a la realitat de la petita i mitja delinqüència com les jurisdiccions interregionals permeten tractar la delinqüència organitzada o itinerant. Malgrat això, a partir de l'aparició de la “jurisdicció de proximitat”, el moviment de la justícia de proximitat encarnat per les MJD es reorienta, i aspira a “reconciliar la «la justícia alternativa» amb la justícia anomenada «tradicional»”²⁴ .

Actualment s'estableixen dues línies de debat en relació amb aquesta institució. D'una banda, plasmat el fracàs de l'obtenció mitjançant les MJD d'una proximitat territorial i humana, es planteja per la doctrina la necessitat d'una reforma en els mecanismes d'actuació perquè aquests dos elements puguin tenir una major implantació en aquest organisme. D'altra banda, el perill que les MJD es consolidin com un element més de la justícia penal abandonant el seu caràcter alternatiu per promoure la integració social als barris conflictius ha desembocat en una reflexió, encara embrionària, sobre una tornada a l'origen d'aquesta institució.

Progressivament, no obstant això, es va abandonar aquella idea inicial de justícia alternativa i de seguida es van ser introduït altres aspectes. Així, a la preocupació inicial per la delinqüència menor se li van afegir unes perspectives penals més àmplies i es va optar també per la instauració de la justícia de la proximitat en l'àmbit civil.

A més, era necessari establir un sistema conciliador entre la justícia tradicional i la justícia alternativa. Efectivament, el

---

²⁴ Vallier, M.: *La juridiction de proximité*, op. cit., pàg. 8.

ciudadà, que veia amb recel la justícia tradicional i la considerava allunyada dels seus problemes quotidians, va poder apreciar en poc temps les limitacions de la justícia alternativa instaurada per mitjà de les MJD. D'aquesta forma, existia una zona àmplia de la justícia que continuava sent llunyana per als ciutadans i que s'havia d'apropar mitjançant una nova justícia.

A partir d'aquesta nova concepció es publica la Llei 2002-1138, de 9 de setembre de 2002, d'orientació i programació de la justícia, que va introduir a França “una altra justícia de proximitat”, disposició que ha estat reformada per la Llei 2005-47 de 26 de gener de 2005²⁵.

Entre els objectius de la llei es destacava en l'apartat B de l'annex que l'acompanya, “reapropar” la justícia dels ciutadans i crear una veritable justícia de proximitat” (*Rapprocher la justice du citoyen*). La creació d'aquesta nova jurisdicció es devia a la necessitat d'obtenir una “justícia més accessible, més simple i capaç de resoldre més eficaçment els litigis de la vida quotidiana en matèria tant civil com a penal”. No obstant això un important

---

²⁵ La normativa bàsica d'aquest nou concepte de justícia és el següent: 1) Per derivació de l'aplicació de la Loi du 9 de septembre 2002: a) Loi organique du 26 février de 2003, que defineix les condicions de selecció i l'estatut dels jutges de proximitat; el décret du 15 mai 2003 que modifica el décret du 7 de janvier 1993, que precisa les condicions i les modalitats de la seva selecció i la seva formació; c) Arrêté du 15 de mai 2003 relativa a l'estatut de la magistratura; d) Loi du 12 juin de 2003, relativa a les infraccions comeses en matèria de circulació rodada; e) Décret du 23 juin 2003 relatiu a la organització, la competència y la localització de les jurisdiccions de proximitat. Per a la aplicació de la Loi du 26 de janvier 2005: a) Décret du 25 mars 2005 relatiu a la determinació de las competències del tribunal de policia i de la jurisdicció de proximitat en matèria de calúrnies e injúries; b) Décret du 13 mai 2005 relatiu a las competències civils, al procediment civil y a l'organització judicial; c) Circulaire d'application de la DACS y de la DJS du 21 juin 2005, relativa a la entrada en vigor del décret n° 2005-460 du 13 mai de 2005, relatiu a les competències del tribunal de instància, de la jurisdicció de proximitat i del Tribunal de “grande instance”.

sector doctrinal²⁶ ja advertia que la jurisdicció de proximitat que es presentava s'assemblava més a una delegació del servei públic de la justícia a favor de professionals del dret que a una justícia alternativa.

Pel que es refereix a la seva competència, els jutges de proximitat coneixen, d'acord amb la modificació duta a terme per la Loi du 26 janvier 2005, en matèria civil de les accions personals o reals que no excedeixin de 4.000 euros, o litigis d'un valor indeterminat però que tingui el seu origen en l'execució d'una obligació que no excedeixi de 4.000 euros. La citada llei ha exclòs de la seva competència els processos arrendataris (amb l'excepció dels quals tinguin per objecte la devolució de la fiança) i els litigis relatius al crèdit al consum que s'han derivat a favor dels tribunals d'instància. En l'àmbit penal s'ha aclarit, convenientment, les seves competències, de manera que se'ls atribueix el coneixement de les infraccions definides en un Décret del Consell d'Estat ²⁷, que realitza una llista de 5 categories i són de la seva competència les previstes de la primera a la quarta classe deixant la cinquena a favor dels tribunals de policia.

D'altra banda, cal observar com l'activitat dels jutges de proximitat ha anat augmentant progressivament i la durada mitjana dels assumptes acabats (4,3 mesos) és inferior als Tribunals d'instància (5,1 mesos).

---

²⁶ Pelicand, A. : "Les juges de proximité en France, une réforme politique?, *op. cit.* ; pàg. 294.

²⁷ El contingut de les seves competències es pot consultar en el Code de procédure pénale, article, 521, rédaction issue de la Loi n° 2005-47, article R.41-3 Décret n° 2005-284 du 25 de mars de 2005.

Malgrat tot, la coherència i l'adequació inicial del model a les finalitats indicades es van anar desdibuixant durant la tramitació parlamentària i es van incloure aspectes que abocaven necessàriament al fracàs de la implantació de la justícia de proximitat. Efectivament, l'atribució als jutges de proximitat d'altres competències alienes a les derivades de les raons que van suposar la seva instauració, comporten una desnaturalització de la seva funció i transformen al jutge de proximitat en un jutge subsidiari a qui s'encarrega la descongestió dels jutjats de primera instància de determinats partits judicials, amb una escassa retribució i amb molt pocs mitjans.

Aquesta situació ha generat un ampli debat a França on l'aplicació de la llei està posant de manifest les manques i la deformació de la institució. En aquest sentit es qüestiona entre altres aspectes: a) la creació d'una nova categoria de jutges que ha de realitzar tasques que fins ara duien a terme els jutges d'instància, b) la independència i la imparcialitat d'aquests jutges, c) la seva utilitat, d) el seu cost. D'altra banda l'atribució de la primera instància civil a tres òrgans diferents (TGI, TU i Jutjats de Proximitat) ha donat lloc a una gran confusió en el ciutadà que desconeix la pràctica processal i no sap a on dirigir-se quan ha de presentar les seves demandes.

Aquesta barreja de finalitats ha portat a la justícia de proximitat a França a una situació difícil. Els objectius que s'esperaven no arriben a curt termini, la inversió econòmica no s'ha materialitzat i les crítiques de tots els sectors, lluny d'apaivagar-se, augmenten dia a dia.

L'any 2005 el Ministeri de Justícia encarregava a un conjunt d'experts la realització d'un informe perquè analitzessin les reformes aprovades²⁸. Les seves propostes es recollien en tres grups:

1) donar major contingut a la noció de proximitat. Es recomana: a) permetre als jutges de proximitat realitzar la seva activitat fora del local judicial o fins i tot utilitzar les instal·lacions dels ajuntaments dels pobles on acudeixi a resoldre conflictes, b) reforçar els jutjats de proximitat amb major volum de treball amb jutges de proximitat amb un volum menor, c) establir la conciliació obligatòria a la via civil, d) resoldre els conflictes civils inferiors a 1000 euros per equitat;

2) millorar la gestió. Per aconseguir-ho cal: a) augmentar les campanyes de reclutament de jutges de proximitat als territoris deficitaris, b) desenvolupar reunions de jutges de proximitat per reflexionar sobre les seves experiències i la coherència de les seves jurisprudències, c) establir una plantilla d'uns 1000 jutges de proximitat durant dos o tres anys per determinar amb exactitud les necessitats de plantilla en el futur.

3) adaptar la formació: per a això s'estableixen dos períodes formatius: a) la formació inicial que es desglossa en tres fases: d'acolliment, teòric i pràctic, b) la formació contínua: que es proposa de cinc dies a l'any amb caràcter obligatori els tres primers anys així com una reunió regional amb els òrgans d'apel·lació per apreciar les matèries que han de fomentar-se en la formació.

---

²⁸ Pot consultar-se l'informe a la pàgina del Ministeri de Justícia francès: www.justice.gouv.fr

2.1.3.5. Itàlia.

La implantació de la justícia de proximitat a Itàlia ha estat aplaudida per tots els estaments judicials. Provablement, això és a causa que hi ha una perfecta coherència entre els objectius de la seva implantació i els mecanismes emprats per aconseguir-los. En contraposició amb la visió canviant i oscil·lant de la justícia de proximitat a França, a Itàlia els objectius han estat clars i perfectament definits.

Els orígens d'aquesta implantació s'han de buscar en La Llei 374/1991, de 21 de novembre de 1991, que va suprimir la figura del *giudice conciliatore* i establia el denominat *giudice di pace*.

El seu objectiu era acabar amb el mal endèmic de la justícia italiana: el retard en la resolució dels procediments²⁹. Es va preveure la creació de més de 4.000 nous Jutjats. L'experiència ha estat profitosa. Tal ha estat el seu reconeixement que el debat actual es centra en si han d'ampliar-se les competències atorgades als Jutges de proximitat³⁰.

---

²⁹ Cal recordar Itàlia era un dels països que més condemnes rebia pel Tribunal de Justícia de Estrasburg per dilacions indegudes.

³⁰ Sobre el nou model de proximitat italià pot consultar-se: Baccari, G. M. (et altri): *Il giudice di pace: un nuovo modello di giustizia penale*, Cedam, Padova, 2001; Gilardi, G.: "Il futuro della magistratura onoraria: appunti e proposte per una discussione", a *Questione Giustizia*, núm. 4, 2003; Lapis, T.: "La difesa civica e la mediazione giuridica penale", en *Deidelti e delle pene*, núm. 3, 2000; Messner, C.: "Mediazione penale e giustizia di proximita", a *Dei delitti e delle pene*, núm. 3, 2000; Oromí i Vall-llovera, S.: "La justicia de proximidad en Europa (Estudio de derecho comparado)", op. cit.; Palazzo, F. : "Le juge de paix dans le système pénal italien", a *Revue Pénitentiaire et de Droit Pénal Comparé*, núm. 2, 2004, págs. 263 a 273; Picotti, L., i Spangher, G.: "Giudice di pace e nuovi strumenti di diritto penale sostanziale per una giustizia

El debat previ a la Llei es va centrar en analitzar quins eren les facultats que s'havien d'atribuir a aquest nou Jutge i com havia de ser el seu sistema de selecció, ja que l'èxit de la finalitat de la norma es considerava que depenia d'aquesta decisió. El legislador es va decantar per un jutge no professional; si bé comença també a qüestionar-se si no seria convenient la seva assimilació als Jutges professionals.

Les seves competències abasten matèries de caràcter civil, penal, contenciosa-administrativa i social. En l'àmbit penal, es van definir en el Decret Legislatiu núm. 274/2000, i convé destacar que la competència s'estableix no d'acord amb la pena a imposar sinó en funció dels delictes.

Pel que fa a l'àmbit civil destaca el coneixement dels procediments per immissions, les causes relatives a béns mobles amb un valor inferior a 2.582,28 euros quan la llei no atribueixi a un altre òrgan la competència i les causes relatives a la circulació de vehicles quan la quantia del litigi no sigui superior a 15.493,71 euros.

També gaudeix d'una àmplia competència en matèria de conciliació ja que poden ser sotmeses a aquest sistema de resolució de conflictes totes les matèries, qualsevol que sigui la seva quantia, amb l'excepció d'aquelles que siguin competència exclusiva d'un altre jutge (per exemple, el divorci). A més, es

---

conciliativa. Considerazioni introduttive”, a *Verso una giustizia penale “conciliativa”. Il volto delineato dalla legge sulla competenza penale del giudice di pace*, Ed. Giuffrè Editore, Milano, 2002, pàgs.137 a 147; Pittaro, P.: “La competenza penale del giudice di pace: profili di diritto sostanziale”, a *Questione giustizia*, núm.6, 2000, pág.1047 a 1061; Vianello, F.: “Mediazione penale e giustizia di proximita”, op. cit.; Wyvekens A., y Faget, J., (Dir.): *La justice de proximité en Europe. Pratiques et enjeux*, op.cit..

permet als ciutadans dirigir consultes al jutge de pau sobre determinats aspectes jurídics.

En l'àmbit penal coneix de determinats il·lícits contra les persones com a lesions, infraccions contra l'honor com la injúria i la calúmnia, delictes contra el patrimoni com els danys o del delictes d'omissió del deure d'auxili. En cas de condemna el Jutge de pau no pot acordar la pena de presó però sí la pena de multa i, en els casos més greus, l'arrest domiciliari o els treballs en benefici de la comunitat.

Entre les innovacions més destacades de la llei cal fer esment a la resolució dels conflictes en l'àmbit penal³¹. Així, per exemple, la introducció de la mediació en la resolució de conflictes penals, la previsió de solucions alternatives a la pena mitjançant mecanismes de tipus reparadores o l'oferiment d'una tipologia sancionadora en la qual s'aposta més per la reintegració social que pel càstig amb l'impuls del treball socialment útil al voltant del qual gira el sistema sancionador.

En concret, el jutge de pau compta amb tres solucions alternatives a la pena:

a) Una exclusió de la punibilitat en els casos que el fet sigui absolutament insignificant: suposa l'exclusió de tota conseqüència jurídica. És, en realitat, una veritable hipòtesi de despenalització, una despenalització que es deixa en mans del jutge de pau encara que el fet insignificant ha de recollir les característiques descrites en la llei (per exemple, que s'hagi extingit el dany causat). Ara bé,

---

³¹ Així Oromí I Vall·llovera, S., parla “*de una reforma revolucionaria inspirada en una diferente cultura de la jurisdicción*”, “La justicia de proximidad...”, op. cit, pàg. 583.

aquesta despenalització només és possible amb el consentiment de les parts, tant de la víctima com de l'acusat.

b) Una extinció de la infracció deguda a la “reparació” per part del culpable. Aquesta “reparació” pot consistir tant en la restitució o equivalent monetari, com en l'eliminació psíquica de les conseqüències negatives del delictes. Aquesta solució realitza una substitució de la pena criminal per una sanció civil. Ara bé, a diferència de l'anterior, només és necessari el consentiment del culpable.

Certament, el jutge ha d'escoltar a la víctima abans d'adoptar-la però la voluntat d'aquesta o fins i tot la seva oposició no impedeixen la seva aplicació. No obstant això, la llei ha limitat aquestes facultats jurisdiccionals en establir que l'extinció només podrà tenir lloc quan el jutge estimi, en el cas concret, que la reparació és suficient i proporcionada no només al dany produït sinó també i sobretot a les necessitats objectives de retribució i de prevenció de les infraccions.

c) La mediació o la conciliació entre les parts privades: el Decret Legislatiu 274/2000 estableix un principi general fonamental: *“durant el curs del procediment, el jutge de pau ha d'afavorir, en la mesura del possible, la conciliació entre les parts”*. Aquest principi fonamental es complementa amb una disposició ulterior clau en matèria de mediació: *“el jutge...encoratjarà la conciliació entre les parts. En aquest cas, si és útil per afavorir la conciliació, el jutge pot suspendre l'audiència per un període no superior a dos mesos i, si és necessari, pot també fer intervenir en l'activitat de mediació als centres i estructures públiques i privades presents al territori. En tot cas, les declaracions fetes per les parts*

en el curs de l'activitat de conciliació no poden ser en cap cas utilitzades per al judici oral”.

Per a la doctrina³² existeixen dues contradiccions evidents en aquesta forma d'instaurar la mediació: d'una banda, si una de les característiques fonamentals de la mediació és el seu caràcter flexible i informal no s'entén la formalització cap a la qual l'ha derivat el legislador italià; d'altra banda, el paper del jutge de pau que intervé en la mediació convertint-li en el protagonista actiu per promoure-la i dirigir-la, ja que si bé se li prohibeix tenir en compte les declaracions realitzades per les parts en el procés de mediació resulta difícil pensar que aquestes declaracions no influiran en la seva convicció si la mediació es frustra i el conflicte torna a seguir el procediment penal tradicional.

En l'àmbit civil la normativa processal distingeix els supòsits de demandes inferiors a 1.200 euros on el jutge de pau haurà de decidir en equitat i la decisió no pot ser recorreguda. Pel que fa a la conciliació prèvia en l'àmbit civil ha passat a un paper clarament secundari i seria necessari un replantejament d'aquesta institució o la seva derogació.

El model italià no és més que un dels models de la justícia de proximitat i, en concret, el que s'ha definit com de petites reclamacions que, a la vista del seu èxit, hauria de fer reflexionar sobre la seva implantació al nostre país però amb la finalitat d'aconseguir una descongestió dels Jutjats de Primera Instància, amb uns professionals amb experiència i especialistes en la matèria.

---

³² Palazzo, F.; “Le juge de paix dans le système pénal italien”, op. cit., pàg. 272.

2.1.3.6. Portugal³³.

La situació de Portugal va ser molt semblant a la descrita a Itàlia ja que després de que en l'any 1979 es dictés el Decret Llei núm. 539/79 de 31 de desembre de 1979 incardinés els jutjats de pau en "les freguesias" (unitats administratives en una escala inferior a l'Ajuntament, cobrint, bé els barris de les grans ciutats bé de localitats d'importància secundària, i que constitueixen una mostra important de l'exercici de poder local a Portugal), aquest Decret va ser derogat l'any 1980 i va portar a la justícia a Portugal a una situació de crisi que no es va solucionar fins l'any 2001.

La Llei núm. 78/2001, de 13 de juliol, creà la justícia de proximitat. Aquesta llei va ser aprovada per unanimitat pel Parlament portuguès a causa de dos factors: a) la crisi de la justícia a Portugal que necessitava una solució³⁴ i b) la percepció de l'amplitud que havia pres en altres Estats el desenvolupament de la justícia de proximitat i sobretot, d'acord amb aquest desenvolupament, la importància que pren la mediació com a tècnica alternativa al tractament judicial clàssic dels conflictes.

---

³³ Pot analitzar-se el model portuguès de proximitat a: Barreto, A.: *Justiça em Crise? Crises da Justiça*, Publicações Dom Quixote, Lisbonne, 2000; Cortez, F.; "A arbitragem voluntária em Portugal. Dos «ricos homens» aos tribunais privados", a *Revista o direito*, Lisboa, Out-Dez 1992, ano 124, núm.4, pàgs. 365 a 591; Galhardo Coelho, J. M.: *Julgados de paz e mediação de conflitos*, Ed. Âncora, Bogotá, 2004; Gonçalves da Costa, J.: "O sistema judiciário português", a *Boletim da Faculdade de Direito*, Ed. Universidad de Coimbra, vol. LXXIV, 1998, pàgs. 173 a 279; Guibentif, P.: "Les julgados de paz: une nouvelle justice de proximité au Portugal", *Droit et société*, núm. 66, 2007; Oromí i Vall-llovera, S.: "La justicia de proximidad en Europa, *op. cit.*

³⁴ Per comprendre millor aquesta crisi i la necessitat de respostes pot consultar-se: A. Barreto a *Justiça em Crise? Crises da Justiça*, *op. cit.*

Aquesta justícia es desenvolupa mitjançant dos sistemes complementaris: a) un servei de mediació de conflictes i b) els jutjats de pau.

D'aquesta manera els sistemes alternatius de conflictes han passat les portes dels jutjats i s'han incorporat al sistema judicial. En tots els jutjats de pau hi ha un departament de mediació de conflictes. Aquest servei de mediació es distribueix en dues fases: una primera, on s'ha d'explicar a les parts, en funció del conflicte, la finalitat de la mediació i ha d'apreciar-se la seva predisposició a sotmetre's a ella. Si les parts manifesten la seva voluntat d'usar els serveis de la mediació i s'observa capacitat de les parts per arribar a un acord, llavors comença la fase pròpiament dita de mediació, en la qual es cita a les parts per a la primera sessió. Si el procediment acaba amb un acord total, es procedeix a la seva redacció i es dóna trasllat al jutge de pau perquè ho homologui. Si no hi ha acord o bé aquest no és total, el procés seguirà la via judicial d'acord amb les normes de competència pertinents.

En relació a les característiques del mediador portuguès cal destacar que no és necessari que sigui llicenciat en dret, el seu nomenament és per un any, renovable, i la seva remuneració es dóna per cada procés i en funció del resultat de la mediació. En l'exercici de les seves funcions s'apliquen a aquesta figura els principis generals de la mediació: imparcialitat, independència, credibilitat, competència, confidencialitat i diligència.

D'altra banda la jurisdicció de conflictes menors s'ha atribuït als jutjats de pau, aquests coneixen de la resolució dels conflictes civils menors i la seva competència es fixa per criteris de valor (procediments declaratius inferiors a 3.740,98 euros) o per raó de

la matèria (responsabilitat contractual i extracontractual, incompliment de contractes i obligacions, etc.) i, en tot cas, territorial (seguint el criteri tradicional que el Jutjat competent serà el del domicili del demandat, si bé existeixen importants regles específiques). Pel que es refereix a la seva competència penal se centra en petits delictes com a injúries o furts menys greus.

La seva competència territorial pot correspondre a un municipi, a una freguesía, a una agrupació de municipis o a una agrupació de freguesías.

La llei recull en el seu article segon els principis que inspiren el desenvolupament del procés: participació cívica dels interessats, encoratjar a la justa composició dels litigis per acord entre les parts, simplicitat, adequació, informalitat, oralitat, etc.

Els jutges de pau, que seran nomenats per un termini de tres anys, són seleccionats per mitjà d'un concurs públic-oposició on es valora el currículum del candidat i la resolució d'una qüestió jurídica en l'àmbit del jutjat de pau (si ben alguns professionals estan exclosos de la realització d'aquesta prova: els magistrats, fiscals, docents universitaris amb el grau de "Mestre ou Doutor", etc). Els aspirants que superin aquest concurs-oposició hauran de realitzar un curs de formació específica.

També cal destacar les modificacions processals dutes a terme en aquesta matèria ja que s'estableix l'obligació del jutge de pau de procurar la conciliació de les parts i només en aquells casos que no sigui possible aquesta conciliació haurà d'entrar a conèixer del procés, tenint en compte, però, que si la quantia d'aquest procés

és inferior a 1.780,49 euros i les parts ho sol·liciten podrà resoldre d'acord amb un judici d'equitat.

En aquest model existeixen elements que permeten aconseguir una proximitat relacional. Com exposa P. Guibentif : “*locals sense solemnitat particular, un mobiliari sobri, una taula rodona, un jutge que es presenta sense toga, tot ha de suggerir una idea de justícia propera als ciutadans*”³⁵. En l'actualitat la doctrina es planteja dos perills sobre l'evolució de la justícia de pau a Portugal: o bé un important augment de la demanda popular d'aquest tipus de justícia, com a conseqüència de la seva accessibilitat, els seus nous mitjans i per una estratègia de promoció inspirada en la qual es realitza per als béns de consum, i que podria derivar en una sobrecàrrega de la justícia de pau si no s'adopten els mecanismes oportuns; o bé un enteniment de la justícia de proximitat com una “justícia dolça” que comportaria a la llarga una tornada a la justícia “clàssica”. L'equilibri entre les dues postures pot aconseguir l'èxit d'aquest model.

2.1.3.7. Regne Unit³⁶.

---

³⁵ Guibentif, P.: “*Les julgados de paz: une nouvelle justice de proximité au Portugal*”, *op. cit.* ; pàg. 356.

³⁶ Per un coneixement més profund sobre la participació ciutadana en l'administració de justícia anglesa pot consultar-se: Crawford, A.: “*Refiguring the Community and Professional in Policing and Criminal Justice: Some Questions of Legitimacy*”, a Shapland, J. (dir.): *Justice, communauté et société civile; op. cit.*; pàgs. 125 a 156; Crawford, A.: *The Local Governance of Crime: Appeals to Community and partnerships*, Clarendon Press, Oxford, 1997; Guzmán Fluja, V.C.: a *La justicia de proximidad*, *op. cit.*; Poblet, M.: *La justícia de proximitat: àmbits i models*, *op. cit.*; Nieva Fenoll, J.: “*La justícia de proximitat*”, *op. cit.*; Oromí i Vall-llovera, S.. “*La justicia de proximidad en Europa*”, *op. cit.*.

La característica principal de l'administració de justícia en el Regne Unit és la seva naturalesa de jurisdicció "cívica", especialment, en matèria penal. Així les "Magistrates Courts"³⁷ està integrada per uns 30.000 jutges llecs i uns 150 jutges de districte³⁸.

Les característiques principals d'aquest model són:

- a) Una activitat no remunerada ja que els "Magistrate" dediquen una part del seu temps al servei de la societat sense cap remuneració (únicament es preveu que puguin reclamar-se la pèrdua de guanys i despeses de viatge).
- b) Els requisits que han de complir els candidats a "Magistrate" són: a) caràcter bo, b) comprensió i comunicació, c) coneixement social, d) maduresa i temperament legítim, i) judici legítim i i) compromís. Destaca també el requisit del coneixement del territori d'on són assignats. Així es preveu que han de tenir un coneixement raonable de l'àrea o territori en el qual són designats i, generalment, haver viscut en el lloc com a mínim un any .
- c) La presència de la figura dels consellers legals que resulta imprescindible ja que aquests són els encarregats de donar tot el suport jurídic que puguin necessitar els "Magistrate".
- d) Les seves competències abasten matèries civils, penals i administratives i són extraordinàriament àmplies. Així en

---

³⁷ Grau més baix de la jurisdicció penal anglesa i que tracta el 95% dels casos penals i dicta les corresponents sentències.

³⁸ Només a les grans ciutats les Corts dels magistrats estan presidides per jutges professionals, en la resta la presidència s'atorga a jutges llecs, existint a aquest efecte, una borsa nacional de jutges de districte a mitja jornada. D'altra banda no existeix cap norma d'assignació i repartiment d'assumptes entre els jutges llecs i els professionals de manera que la competència és idèntica i tots ostenten el mateix rang en el cos judicial.

matèria penal existeixen tres tipus de procediments: a) els sumaris que només es decideixen en les Corts de la magistratura, b) els procediments per delictes greus o molt greus, que s'instrueixen per les Corts de la magistratura però que són jutjats pel Tribunal de la Corona, i c) els procediments per delictes intermedis que són instruïts i jutjats per qualsevol de les dues instàncies (el Tribunal de la Corona o les Corts de la magistratura). En matèria civil, el seu àmbit de competència es centra en procediments familiars i en procediments de reclamació de quantitat, especialment, deutes i per un procediment similar al procediment monitori. Finalment, també coneixen de matèries que al nostre país s'inclourien dins de la jurisdicció contenciosa-administrativa o simplement de dret administratiu, com és la renovació de llicències de licor o inspecció de locals, etc.

Aquest sistema ha “desprofessionalitzat” la justícia i ha inclòs al ciutadà en la seva administració. Però no sorgeix d'una necessitat concreta ni tampoc utilitza en la resolució del conflicte mitjans alternatius, ja que l'actuació dels magistrats llecs és la d'un magistrat tradicional, tant pel que fa al procediment emprat com les sancions que acaba imposant³⁹. En aquest sentit participa més de les característiques que s'han exposat d'una “jurisdicció de

---

³⁹ Como exposa Guzmán Fluja a *La justicia de proximidad*, op. cit., pàg. 30: “Uno de los principales movimientos de la «community safety» se ha venido desarrollando en relación con los programas «saber cities» (ciudades seguras), que se centra ya en el tratamiento de determinadas zonas municipales. Desde la «Crime and disorder Act» de 1998, las autoridades locales, en coordinación con la policía, deben desarrollar, coordinar y promover entre los ciudadanos las políticas de «seguridad comunal», sobre el análisis de la clase y tasa de delincuencia en las zonas concernidas.”

proximitat” i compartiria elements de la seva naturalesa jurídica amb la institució del Jurado.

Si bé es un mecanisme atractiu de participació del ciutadà en l'administració de justícia i suposa un compromís ciutadà lloable que, per a la seva implantació al nostre país, necessitaria una prèvia i pedagògica preparació, la qual cosa no sembla que estigui en l'agenda dels nostres actuals governants.

Al costat d'aquest mecanisme tradicional a Anglaterra, últimament s'ha iniciat un nou camí en matèria de justícia de comunitat.

Efectivament, l'any 2004 es va obrir el primer *community justice centre* al barri de Kirkdale⁴⁰, al nord de Liverpool. L'elecció d'aquest barri es va du a terme tenint en compte les seves condicions: ser un barri amb importants necessitats socials, uns índexs significatius de delictes que afecten a la qualitat de vida de les persones, taxes d'atur i absentisme escolar molt altes, posseir un acreditat sentiment de comunitat, existència d'estructures associatives i entusiasme local. El seu objectiu és una actuació integral de barri amb la finalitat de millorar de qualitat de vida dels seus habitants, amb la mirada posada a reduir els índexs de criminalitat. Per a això s'ha dotat d'un Jutge i un equip interdisciplinari (advocats, funcionaris encarregats de les penes condicionals, treballadors socials i personal mèdic). Els seus primers resultats acrediten una disminució de delictes a l'àrea d'actuació del barri.

---

⁴⁰ Pot analitzar-se aquest tipus de centres i la seva activitat a la pàgina web <http://www.communityjustice.gov.uk/northliverpool/>

A aquesta primera experiència se li ha sumat una segona en la localitat de Eccles, al novembre de 2005, amb alguna diferència important, ja que no s'ha obert un centre pròpiament dit sinó que la seva activitat es desenvolupa en les instal·lacions d'un tribunal ordinari. El mètode de treball també resulta diferent, ja que es basa en el que es denomina “fulla de preocupacions de la comunitat” on es recullen informacions com les àrees o edificis que cal reparar, reformar o netejar, els espais on seria necessari millorar la seguretat, els llocs on els infractors poden complir les seves tasques de reparació en benefici de la comunitat, entre unes altres.

Aquestes propostes són encara incipients i, si la seva eficàcia s'acredités, podria ser un pont per a la seva entrada en el continent europeu.

2.2. La justícia eficaç.

En concepte de “eficàcia” referit a la justícia ha estat estudi de disciplines més enllà del Dret. La filosofia, la psicologia o la criminologia han aportat elements que han generat un ampli debat sobre el contingut de l'eficàcia.

En aquest treball no s'analitzaran totes els conceptes i definicions que s'han establert en els últims anys ni s'estudiaran les diverses posicions doctrinals que defensen que la utilització el terme “àgil” ha de ser preferible al d' “eficaç”.

Es durà a terme un anàlisi positiu sobre que es considera “eficàcia de la justícia” en el nostre entorn jurídic i, en concret, en l'àmbit de la Unió Europea.

En aquest sentit, la creació dins del Consell d'Europa d'una Comissió Europea per a l'eficàcia de la justícia (CEPEJ) és un clar exemple de la preocupació que ha assolit en l'àmbit europeu les dilacions indegudes en el processos judicials.

La CEPEJ⁴¹ va ser creada pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa el 18 de setembre de 2002 per Resolució (2002) 12. Els objectis d'aquesta Comissió són descrits en l'article 1 de l'Annex d'aquesta resolució *“millorar l'eficàcia i el funcionament del sistema judicial dels Estats membres, amb la finalitat d'assegurar que tota persona que depengui de la seva jurisdicció pugui fer valer els seus drets de manera efectiva, reforçant així la confiança dels ciutadans en la justícia i permetre executar millor els instruments jurídics internacionals del Consell de l'Europa relatius a l'eficàcia i a l'equitat de la justícia”*.

La CEPEJ no és, per tant, un òrgan de seguiment ni de supervisió. La seva funció és bàsicament preventiva ja que la seva els seus treballs i estudis han de servir per millorar els sistemes judicials i oferir solucions pràctiques per evitar dilacions indegudes en els processos que es duen a terme en l'àmbit jurisdiccionals de cada un dels estats membres.

---

⁴¹ Per la descripció de la CEPEJ i les seves funcions es segueix l'article de García-Maltrás de Blas, E: “Dilaciones indebidas y duración de los procesos en el Consejo de Europa y el Tribunal de Europeo de Derechos Humanos: del tiempo razonable al tiempo óptimo y previsible” a *InDret Revista para el análisis del derecho*, Barcelona, 2/2007.

Els mecanismes que va establir la CEPEJ per determinar, en un principi, l'eficàcia dels sistemes judicials dels Estats membres són: a) l'anàlisi de la duració dels processos judicials i b) avaluació dels sistemes judicials europeus. A aquests dos sistemes s'afegirien l'any 2006 dos nous mecanismes: la mediació i la qualitat de la justícia.

Així, doncs, els instruments que s'estan utilitzant per determinar la eficàcia de la justícia no són més que els dos models principals que s'han descrit en la justícia de proximitat.

Efectivament, l'anàlisi de la duració dels processos judicials i l'avaluació dels sistemes europeus porta a l'examen de la jurisdicció de proximitat o de com fer que els procediments es resolguin en un període de temps més curt o de quins són els mecanismes que s'han d'introduir en els sistemes judicials per aconseguir una disminució del temps de resolució evitant les dilacions indegudes.

Per contra, la mediació i la qualitat de la justícia condueixen a la justícia alternativa i a la justícia relacional, és a dir, a una altra forma de administrar justícia, de manera que el ciutadà que s'apropa a l'administració de justícia es senti partícip d'aquesta i on la solució dels conflictes no quedi limitada per les decisions judicials sinó que es busquin d'altres mecanismes que a la vegada que aconseguen aquesta participació dels ciutadans en la solució dels conflictes permetin disminuir la càrrega dels assumptes judicials en els nostres tribunals de justícia.

Capítol III.- El Rechtspfleger alemany

3.1.- Concepte de Rechtspfleger⁴².

No existeix, com es veurà, en el nostre ordenament jurídic una figura equiparable al Rechtspfleger per la qual cosa s'ha mantingut en l'exposició d'aquest treball l'expressió alemanya. L'escassa doctrina espanyola que s'ha ocupat del tema també ha expressat la impossibilitat de la seva traducció en alguna de les institucions existents a Espanya.

En aquest sentit Prieto-Castro ha considerat que: “*Se diria que deriva de Rechtspflege, y este concepto comprende, según la*

---

⁴² Per una aproximació a la figura del Rechtspfleger es pot consultar: Arnold, E. i alt: *Rechtspflegergesetz. Kommentar zum Rechtspflegergesetz*, Ed. Ernst und Werner Gieseking, 7a Edició, Bielefeld, 2009; Habscheid, W.J.: “Der Rechtspfleger in der Gerichtorganisation”, a Schütze R.A. (Coord); *Einheit und Vielfalt des Rechts. Festschrift für Reinhold Geimer zum 65. Geburtstag*, Ed. C.H. Beck, Múnic, 2002; Bassenge, P. i Roth, H.: *Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, Rechtspflegergesetz*, Ed. C.F Müller, Heidelberg, 2007; Dallmayer, P. i Eickmann, D.: *Rechtspflegergesetz. Kommentar*, Ed. Beck, Múnic, 1996; Kern, E.: “Zur Stellung des Rechtspfleger bei der Grossen Jurizreform”, a *Der Deutsche Rechtspfleger*, 1962, pàg. 197; Marquardt, G.: “Das Rechtspflegergesetz 1969”; a *Der Deutsche Rechtspfleger*, 1970, pàg.1 i ss.; Wolf, M.: *Richter und Rechtspfleger im Zivilverfahren*, ZZP 3 (1986); Rellermeyer, K.: “Rechtspflegerrecht nach dem FGG-Reformgesetz”, a *Der Deutsche Rechtspfleger*, 2009, pàg 349 i ss; Riedel, H.; *Kommentar zum Rechtspfleger und Handbuch für Rechtspfleger*. Ed. Braun& Co, 5a ed., 1987, Wiesbaden; Europäische Union Rechtspfleger (E.U.R.). : *Rechtsstellung und Aufgaben der Rechtspfleger/ Greffiers*, Ed. Ernst und Werner Gieseking, 2a. Ed, Bielefeld, 1989; Werteburbruch, W.: “Gewaltenteilung und Rechtspfleger” a *Der Deutsch Rechtspfleger*, 1962, pàg. 77 i ss.; Ule, H.M.: *Der Rechtspfleger und sein Richter*, Ed. Carl Heymans; Köln, Berlí, Bonn, Múnic, Heymann, 1983; Reichel, W.: *Die Stellung des Rechtspflegers in der Gerichtsorganisation*, Ed. Heimat, 2a. Ed, Bielefeld, 1951; Hebst, G.: *Rechtspflegergesetz. Text mit Erläuterungen*, Ed. Müller, Karlsruhe, 1970; Hofmann P. i Kersting, F.; *Rechtspflegergesetz*, Ed. J. Schweitzer, Berlín, 1957.

doctrina germànica, la <Jurisdicción> (Rechtsprechung), la <administración de justícia>, <lo administrativo de los Tribunales de Justicia> (Justizverwaltung) y determinados asuntos judiciales que se colocan bajo la garantía de la independencia judicial, como, por ejemplo, el otorgamiento del llamado <beneficio de justícia gratuita>...Por lo expuesto, nos vemos constreñidos a emplear la denominación originaria en el presente trabajo”⁴³.

De manera similar el professor Ortiz Pradillo indica: “sin embargo, y de acuerdo con el ámbito competencial que se le atribuye en el Derecho germano, tal equiparación (como Secretario Judicial) no es posible, pues dicho órgano no puede equipararse al Juez, pero sobrepasa con creces las funciones que el Secretario Judicial español tiene encomendadas”⁴⁴.

Per fer una aproximació a aquesta figura del dret germànic cal examinar els seus orígens històrics, de manera que només des d'aquest punt de vista s'entendrà aquest posicionament entre el Jutge i el Secretari Judicial espanyol.

A principis del segle XX els jutges alemanys eren els únics que podien resoldre qualsevol tipus procés, ja que el concepte de jurisdicció ample que s'utilitzava comportava que només els magistrats estaven legitimats per adoptar les resolucions derivades del procés. Davant d'aquesta situació l'any 1906 es

---

⁴³ Prieto-Castro y Ferrándiz, I.: “El <Rechtspfleger>”; a VV.AA.; *Libro Homenaje a Jaime Guasp*, Ed. Comares, Granada, 1984, pàgs., 475 i 476.

⁴⁴ Ortiz Pradillo, J.C.: “El *Rechtspfleger* alemán y la reforma del Secretario Judicial en España”, a *Revista de Derecho Procesal*, núm. 1, 2007, pàg. 710.

regula per llei l'obligació dels "Gerichtsschreiber"⁴⁵ de ajudar als jutges en la seva funció. Tres anys més tard en una modificació del Codi civil alemany es permet la transferència de la taxació de costes i la interlocutòria d'execució per l'ordre de pagament en favor del "Gerichtsschreiber".

L'èxit d'aquesta transferència de funcions comporta la delegació, en primer lloc, del Registre de la propietat en favor d'aquell funcionari i, en segon lloc, l'any 1921, l'adopció d'una "petita reforma de justícia", la Llei per a la descàrrega del Tribunals, que delegava en els ja anomenats "Urkundsbeamte der Geschäftsstelle" determinades matèries com la jurisdicció voluntària o els embargaments i, a més a més, establia la possibilitat de que els *Länder* els hi transferissin determinades matèries de l'administració de justícia com l'execució en el Jutjats penals de primera instància (matèria que s'atribuiria de forma general per l'Estat al Rechtspfleger l'any 1935).

En els anys següents començaria a denominar-se a aquest funcionari Urkundsbeamte-Rechtspfleger ja que a la seva funció de documentació en l'oficina judicial s'afegia, poc a poc, la de tenir cura del dret. L'any 1936 es dicta una primera disposició per regular la formació d'aquest nou funcionari que està naixent. Les tasques encomanades cada vegada eren majors i la descàrrega que s'havia aconseguit pels jutges havia aportat una càrrega insostenible pels "Urkundsbeamte". D'aquesta manera es produeix un primera diferenciació del Rechtspfleger de la figura del "Urkundsbeamte" en el Decret de 3 de juli de 1943 on ja es dona

---

⁴⁵ Escrivà o escriptent del Jutjat o Tribunal. Posteriorment seria denominat "Urkundsbeamte der Geschäftsstelle".

oficialment el nom de Rechtspfleger al funcionari a qui, a més a més, es deleguen noves funcions.

L'adquisició de categoria orgànica es produiria uns anys després, en concret, el 8 de febrer de 1957, quan es publica la Llei del Rechtspfleger. Aquesta llei va ser derogada per la Llei de 5 de novembre de 1969 que amb diferents reformes posteriors és l'actualment vigent.

Després d'aquest repàs històric s'observa que el naixement del Rechtspfleger obeeix a la necessitat de descarregar als jutges d'algunes matèries en favor d'un altre funcionari. El primer pas va ser derivar aquests procediments al "Urkundsbeamte" però de seguida es va veure desbordat per les funcions que havia de complir, per la qual cosa es va fer imprescindible la creació d'un funcionari "ad hoc", per una millor eficàcia i rapidesa en la tramitació dels procediments, que seria el Rechtspfleger.

Es pot definir el Rechtspfleger com el funcionari a qui es transfereix, per delegació de la llei o de l'òrgan judicial, la tramitació i resolució de determinats procediments judicials.

Ortiz Pradillo⁴⁶ utilitza una definició semblant a la proposada però amb dos característiques més, ja que parla de funcionari de l'escala alta de l'Administració de Justícia, la qual cosa s'hauria de matisar i, d'altra banda, considera que els procediments que siguin delegats al Rechtspfleger no poden suposar l'exercici de poder jurisdiccional. En aquest sentit, ja es qüestiona a Alemanya si el Rechtspfleger no és en realitat un jutge (com es veurà

---

⁴⁶ Ortiz Pradillo, J.C: *op. cit.*, , pàg. 710

posteriorment), i és que la delegació de procediments ha arribat a tal punt que moltes de les funcions que realitza serien catalogades a Espanya com a veritable exercici del poder jurisdiccional.

La condició de Rechtspfleger no requereix una formació jurídica, ja que no és necessari ser llicenciat en Dret per adquirir aquest estatus. Només és necessari obtenir el Diploma de Rechtspfleger que s'aconsegueix duent a terme un curs de tres anys en una Escola Tècnica Superior (*Fachhochschule*)⁴⁷ i un examen d'oposició. Es preveu també a l'article 2 de la llei la possibilitat d'un accés especial per determinades professions: així, per exemple, els funcionaris de grau mig del Servei central de Justícia amb una antiguitat de més de tres anys poden accedir al període de formació dels Rechtspfleger, determinant els *Länder* el període que pot ser abonat com a període de pràctiques realitzat tenint en compte la seva experiència laboral sense que en cap cas pugui ser superior a sis mesos.

Finalment, apuntar que la regulació sobre l'ingrés i la formació del Rechtspfleger és una normativa bàsica ja que correspon als *Länder* desenvolupar de forma detallada les disposicions generals d'aquest article.

3.2.- Naturalesa jurídica.

S'ha enunciat amb anterioritat la vigent discussió doctrinal sobre que és exactament un Rechtspflger, quina és la seva naturalesa

---

⁴⁷ En el cas del Land de Baden-Württemberg aquesta Fachhochschule es troba al castell de Schwetzingen molt a prop de Mannheim.

jurídica i fins on orriba la seva independència. La doctrina l'ha denominat de formes molt diferents per intentar explicar la seva essència: “segona ànima del tercer poder⁴⁸”, “segona ànima de la jurisdicció” , “jutge substituït⁴⁹”, “jutge per substitució”⁵⁰, etc.

No es durà a terme, òbviament, en aquell treball un estudi de totes les posicions doctrinals que s'han reflectit en el país germànic però sí que es procedeix a descriure les més destacades.

Una primera posició doctrinal considera que *el Rechtspfleger és i només pot ser un Jutge*. Potser l'autor que ha defensat amb més vehemència aquesta postura ha estat Habscheid. L'argument principal que s'utilitza per aquest sector doctrinal és que l'article 92 de la Constitució alemanya preveu que el poder jurisdiccional correspon als jutges i si s'analitzen les funcions que desenvolupen els Rechtspflegers (més encara, si s'observen les últimes reformes) és evident que estan exercint poder jurisdiccional per la qual cosa només poden ser considerats com a Jutges. El contrari suposaria, segons aquests autors, que tota l'activitat que estan duent a terme els Rechtspflegers és contrària a la Constitució.

Una segona posició doctrinal creu que el Rechtspfleger no és un jutge. Per aquests autors cal diferenciar la jurisdicció en sentit material i la jurisdicció en sentit formal. Només la primera és la que es troba reservada als Jutges, mentre que la segona no es

---

⁴⁸ Vogel, J.: *Rechtspflegerblatt*, 1979, pàg 28.

⁴⁹ Engelhard, H.: *Rechtspflegerblatt*, 1893, pàg 43.

⁵⁰ Wolf, M.: “Richter und Rechtspfleger im Zivilverfahren”, *op.cit.*, pàg. 361.

necessari que sigui encomanada als magistrats sinó que pot ser duta a terme per d'altres persones.

Una tercera posició defensa que el Rechtspfleger no és un jurista sinó un especialista. En aquest sentit, es defensa que pot actuar com a jutge o no en funció de la matèria que dugui a terme. D'aquesta manera no es pot classificar al Rechtspfleger com a jutge o no jutge, ja que aquest és un error de plantejament del problema. El Rechtspfleger actua com a Jutge quan en les seves resolucions realitza funcions jurisdiccionals i no serà jutge quan les seves decisions no es trobin dins de l'òrbita jurisdiccional. Però el que el caracteritza, en tot cas, és el seu coneixement especialitzat dels assumptes que coneix.

Una quarta posició considera que el Rechtspfleger és una espècie de jutge atípic. En aquest sentit es defensa que comparteix amb el jutge algunes de les seves característiques principals com la independència objectiva però en canvi manca d'algunes altres característiques pròpies del jutge com la independència personal.

A partir d'aquests posicionaments s'han endegat a Alemanya d'altres debats sobre el concepte de jurisdicció o sobre la independència personal com a element fonamental del poder judicial que no es detallen però que resulten imprescindibles si es vol aprofundir en definir la naturalesa jurídica del Rechtspfleger.

3.3.- Dret comparat

El Rechtspfleger, amb aquesta denominació, només es troba a Alemanya i a Àustria. Existeixen d'altres institucions semblants en d'altres ordinaments jurídics com el greffier francès o el secretari judicial espanyol, però com s'ha indicat l'especial configuració d'aquest "curador del dret" fa que no pugui ser assimilada a d'altres figures similars. De fet el propi president de la Unión Europea de Secretarios Judiciales (E.U.R.) Thomas Kapp va assenyalar, en la commemoració del 40è. aniversari de la creació de la Unió de Rechtspfleger austríacs, que es tracta⁵¹: *"de una profesión única en su género, y que no se encuentra en el mundo entero más que en Austria y en Alemania"*

El Rechtspfleger austríac⁵² gaudeix d'un reconeixement que no té el seu homonin alemany ja que apareix reconegut en la Constitució alemanya. En canvi, queda també clara la seva dependència jeràrquica en relació al jutge. En aquest sentit, mentre que el Rechtspfleger alemany es troba "al costat" del jutge, el Rechtspfleger austíac es troba "per sota" del jutge.

Efectivament des de l'any 1962 el Rechtspfleger ha trobar encaix a la Constitució austríaca de manera que l'article 87.a preveu:

"1. Per llei federal es podran atribuir a empleats federals amb formació especial, encara que no pertanyin a la magistratura, la realització de categories individuals i especificades amb tota

---

⁵¹ Pot trobar-se part del seu discurs a la pàgina web <http://www.rechtspfleger.org/article-323-los-rechtspfleger-resuelven-mas-del-80-de-los-procesos.html>

⁵² Per aprofundir en el coneixement del Rechtspfleger pot consultar-se Mayr, P.G.: "Stellung und Aufgaben des Rechtspfleger in Österreich" a *Der Deutsche Rechtspfleger*, 1991, pàgs. 397 i ss.

precissió de tràmits jurisdiccionals de primera instància en assumptes de dret civil.

2. El jutge competent d'acord amb el repartiment dels assumptes podrà però reservar-se la decisió sobre aquests procediments o avocar-los per a ell”

3. En la tramitació dels procediments a que es refereix el número 1 els empleats federals no judicials estaran únicament sotmesos a les instruccions del magistrat competent d'acrod amb el repartiment”.

La institució del Rechtspfleger a Àustria s'inicia a l'any 1926, però no serà fins a 1962 que es publicaria una llei específica sobre els seu estatus i les seves funcions. Aquesta llei serà substituïda l'any 1986 per una altra on s'amplien extraordinàriament les seves competències i que és la que es troba en vigor actualment.

És competent en l'àmbit civil en els procediments monitoris, execució, la confirmació de l'execució forçosa de decisions judicials, insolvències, i en procediments de tutela i successoris similars als de la nostra jurisdicció voluntària. També és l'encarregat de l'auxili judicial tant a nivell nacional com internacional. En matèria registral és l'encarregat del Registre Hipotecari i el Registre Mercantil.

En relació al volum de assumptes que suporta, cal indicar que el Rehtspfleger alemany resolt el 80% dels procediments que arriben als jutjats de primera instància.

3.4.- Funcions del Rechtspfleger.

La llei del Rechtspfleger utilitza dos criteris de classificació, en relació a les seves funcions, amb unes clàusules competencials en favor dels *Länder* que s'analitzaran en l'epígraf següent.

El primer criteri fa referència a la participació del jutge en el procediment: així es distingeixen entre aquells assumptes on el Rechtspfleger té competències plenes i la intervenció del jutge només té lloc per a la resolució de determinats recursos quan siguin interposats; aquells assumptes on que poden ser delegats pel jutge al Rechtspfleger però amb la salvaguarda del Jutge; i aquells assumptes o matèries que estan prohibits al Rechtspfleger i reservats al jutge.

El segon criteri classificatori es dur a terme per matèries i es poden distingir assumptes civils, penals, registrals i d'altres assumptes (com auxili judicial, tasació de costes, etc).

Es començarà per analitzar els assumptes reservats al Jutge, per, posteriorment, examinar alguns exemples de delegació reservada al Jutge i, finalment, es descriuran les competències del Rechtspfleger.

En concret diu la llei a l'article 14.1 que en matèria de família i adopció, així com en assumptes de parelles de fet, per analogia, queden reservats al Jutge:

- “1. Els assumptes que tinguin per objecte la determinació de l'existència o no existència de la pàtria potestat d'un interessat contra els altres;*
- 2. les mesures pel ministeri de l'article 1666 (“mesures judicials en cas de perill del benestar del fill”) del Codi Civil, per a la prevenció del risc per al benestar corporal, psíquic o moral del fill;*
- 3. la cessió de la pàtria potestat en virtut dels articles 1671, 1672, 1678 apartat segon, 1680 apartat segon i tercer, i article 1681 apartat 1 i 2 del Codi Civil;*
- 4. la decisió sobre la cessió en matèria de pàtria potestat a favor del curador familiar d'acord amb l'article 1630 apartat 3 del Codi Civil;*
- 5. la decisió de les diferències entre els titulars de la pàtria potestat (o dels tutors);*
- 6. la substitució de declaració dle curador en aplicació de l'article 224 paràgraf 3 de la Llei d'introducció al Codi Civil;*
- 7. la regulació dels contactes personals entre pares i fills (el dret de visites), així com dels nens i tercers d'acord amb l'article 1684 apartat 3 i 4 i l'article 1685 del Codi Civil; la decisió relativa a la limitació o exclusió del dret a decidir per si sol en assumptes de la vida quotidiana d'acord amb l'article 1687 i 1687a de el Codi Civil, així com sobre els litigis que es refereixin a un assumpte de l'article 1632 apartat 2 del Codi Civil;*
- 8. La decisió sobre la pretensió de la restitució d'un menor de l'article 1632.1 del Codi Civil així com i la decisió sobre la informació del parador del nen davant el curador establerta en l'article 1632 apartat 4 o davant els cònjuges, parella o*

davant els titulars del dret de visites de l'article 1682 del Codi Civil;

9. la disposició d'una curatela o guarda a causa de la normativa de dret disciplinari, quan paeer això sigui competent el Jutjat de Família;

10. la disposició d'una tutela o d'una curatela sobre un nacional d'un Estat estranger, incloses les mesures provisionals de l'article 24 de la Llei d'Introducció al Codi Civil;

11. Les mesures interessades d'educació religiosa del nen de l'article 180.1 del Codi Civil així com dels article 2, 3, i 7 de la Llei sobre l'educació religiosa dels nens;

12. la substitució del consentiment

a) Del titular de la guarda per a un negoci jurídic,

b) Del representant legal per a una declaració de guarda d'un progenitor limitat en virtut de l'article 1626 apartat 2, frase 1 del Codi Civil,

c) Del representant legal per a l'aprovació del matrimoni en virtut de l'article 1315 apartat 1 frase 3, tercer, segona frase, del Codi Civil;

13. L'exoneració del requisit de la majoria d'edat de l'article 1303 apartat 2 del Codi Civil i la ratificació d'un matrimoni celebrat amb el consentiment d'un menor d'edat de l'article 1315 apartat 1 frase 1 número 1 del Codi Civil;

14. Els compliments referits en la Llei del Tribunal de Menor amb les excepcions del nomenament d'un tutor de l'article 67 apartat 4 frase 3 de la Llei del Tribunal de Menors;

15. la substitució de consentiment o l'aprovació per a una acceptació d'una adopció d'un menor de l'article 1746.2, així com de l'article 1748 i 1749.1 del Codi Civil; la decisió sobre

l'acceptació cd'una adopció inclosa la decisió sobre el nom del menor de l'article 1752, 1768 i 1757.4 del Codi Civil, la ratificació del consentiment del menor per a l'adopció de l'article 1746.1 frase 4 del Codi Civil, la revocació de la relació d'adopció en virtut dels articles 1760, 1763 i 1771 del Codi Civil així com les decisions de l'article 1751.3, 1764.4 i 1765.2 del Codi Civil i la Llei dels efectes de l'Adopció de 5 de novembre de 2001, així com les recollides en una resolució judicial,

16. L'exoneració de l'impediment matrimonial com a conseqüència d'una adopció d'un menor fundada en el parentiu en la línia col·lateral de l'article 1308.2 del Codi Civil.”.

També queden reservades al Jutge en matèria de curatela els següents assumptes, de conformitat amb l'article 15.1 de la llei:

- “1. Compliments en virtut dels articles 1896 a), 1900, 1908 a) i 1908 b) apartats 1, 2 i 5 del Codi Civil així com el posterior nomenament d'un nou curador;*
- 2. el nomenament d'un nou curador en cas de mort del curador supervisor sobre la base de l'article 1908 c) del Codi Civil;*
- 3. compliments en virtut de l'article 1908 d) del Codi Civil, article 291 de la Llei sobre procediments en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària;*
- 4. compliments en virtut dels articles 1903 a 1905 del Codi Civil;*
- 5. la disposició d'una curatela o guarda d'un nacional d'un Estat estranger, incloses les mesures provisionals en virtut de l'article 24 de la Llei d'Introducció al Codi Civil;*

6. *la disposició d'una curatela o guarda en virtut de les regles de "Dienstrechtlicher Vorschriften";*
  7. *Decisions/ en virtut de l'article 1908 i) apartat 1 frase 1, en relació amb l'article 1632 apartat 1 a 3, article 1797 apartat 1 frase 2 i l'article 1798 del Codi Civil;*
  8. *l'autorització conforme a l'article 6 de la Llei sobre la castració voluntària i altres mètodes de tractament;*
  9. *L'autorització en virtut de l'article 3 apartat 1, frase 2 així com de l'article 6 apartat 2 frase 1, article 7 apartat 3 frase 2 i article 9 apartat 3 frase 1, respectivament (cadascun d'ells) en relació amb l'article 3 apartat 1 frase 2 de la Llei sobre el modificació de nom i la determinació de la pertinença de gènere en casos particulars.*
- La frase de l'1 número 1 a 3 no s'aplica si els compliments només afecten a una curatela de l'article 1896 apartat 3 del Codi Civil".*

Pel que fa a materia de successions i de distribució de l'herència, l'article 16 contempla que seran matèries reservades al jutge:

- "1. Els assumptes del Tribunal de successions, que durant una administració successòria fossin necessaris, així com els que en virtut de l'article 14 d'aquesta Llei corresponen a l'atribució d'assumpes descrits en matèria de paternitat i filiació;*
- 2. el nomenament dels marmessors (article 2200 del Codi Civil);*
- 3. la decisió sobre les sol·licituds del causant per a l'administració successòria per mitjà de disposició d'última*

voluntat per deixar sense efecte l'última disposició oposada (article 2216 apartat 2 frase 2 del Codi Civil);

4. la resolució d'una diferència d'opinió entre diversos marmessors (article 2224 del Codi Civil);

5. La destitució d'un marmessor amb justa causa (article 2227 del Codi Civil);

6. L'atorgament de la declaració d'hereus (article 2353 del Codi Civil), així com certificats de conformitat amb els articles 36 i 37 del Reglamento del Registre de la Propietat i els articles 42 i 74 del Reglamento del Registre Marítim, sempre que estigui present per motiu d'una disposició de mort, o la utilització del Dret internacionales tingui en compte, a més de l'atorgament de la carta d'administració del marmessor (article 2368 del Codi Civil);

7. La retirada del certificat successori incorrecte (de l'article 2361 del Codi Civil) i dels certificats dels articles 36 i 37 del Reglament del Registre de la Propietat i dels articles 42 i 72 del Reglament de Registre Marítim, quan el certificat successori o el certificat atorgat pel Jutge o per una disposició per causa de mort són retirats, a més la retirada del certificat d'execució del testament (article 2368 –testimoniatge del marmessor- del Codi Civil) i els certificats sobre la continuació d'una comunitat de béns (article 1507 del Codi Civil)”.

Pel que fa al Registre mercantil i assumptes de dret mercantil, la reserva a favor del jutge abasta (art. 17):

“1. en societats anònimes, societats en comandita per accions, societats de responsabilitat limitada i companyies d'assegurança de mutualitat davnt el Tribunal on es trova el

domicili de la seva seu i si és una empresa amb seu a l'estranger, davant el Tribunal de la societat afiliada

- a) per a la primera matriculació/inscripció,*
- b) per a la inscripció de les reformes estatutàries, que no afectin només a la redacció,*
- c) per a la inscripció de la fusió o de la transformació,*
- d) per a la inscripció de l'existència, de la modificació o de la finalització d'un contracte comercial (contracte d'empresa),*
- i) per a la cancel·lació en el Registre Mercantil en virtut dels articles 394, 395, 297 i 398 de la Llei de procediment en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària i de l'article 43 apartat 2 de la Llei sobre el règim de crèdit,*
- f) Les decisions en virtut de l'article 399 de la Llei sobre procediments en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària;*

- 2. a) Les decisions en virtut de l'article 28 apartat 2 de la Llei sobre el règim del crèdit, així com les de l'article 375n 1-6 i 9-15 de la Llei sobre procediments en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària per despatxar negocis amb l'excepció del seu article 164 apartat 2, dels articles 147 i 157 apartat 2 del Codi de Comerç, en relació amb l'article 10 de la Llei de Societats de participació, en l'article 166 apartat 3 i 233 apartat 3 del Codi de Comerç, en l'article 66 apartats 2 i 3, article 66 apartat 2 i 3, i en l'article 74 apartat 2 i 3 de la llei sobre societats de responsabilitat limitada i de l'article 11 dels negocis regulats en la Llei de navegació fluvial ,*
- b) el nomenament dels liquidadors a petició d'una part pel tribunal si ha estat realitzada la cancel·lació de l'article 394 sobre el procediment en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària de la Llei es realitza quan no es refereixi*

a les cooperatives, i així com la decisió de l'article 47 apartat 2 de la Llei d'inspecció d'assegurança”.

En el procediment d'insolvència s'ha reverterat al Jutge:

- “1. el procediment fins a la resolució sobre el dipòsit del balanç inclosa aquesta decisió i el nomenament del síndic així com els procediments a través d'un pla de liquidació del deute de l'article 305 a 310 de la declaració d'insolvència,*
- 2. davant una petició del deutor per a la concessió de la condonació del deute remanent, les decisions contemplades en els articles 289, 296, 297 i 300 del procediment regulador de la insolvència, quan un creditor de la insolvència sol·licita la denegació de la condonació del deute remanent, així com la revocació de la condonació del deute remanent d'acord amb l'article 303 de la declaració d'insolvència,*
- 3. decisions dels articles 344 a 346 de la Llei del procediment regulador de la insolvència” (art. 18).*

També queden reservades al jutge en virtut de l'article 19 ter en matèria de distribució de dret marítim:

- “1. el procediment fins a la decisió sobre el dipòsit del balanç inclosa aquesta decisió i el nomenament de l'administrador;*
- 2. la decisió, per complementar en qualsevol forma, en el curs del procediment, la garantia que ha esdevingut insuficient o perquè sigui complerta la garantia d'una altra forma (article 6, apartat 5 del reglament de distribució del dret marítim);*

3. *la decisió sobre l'ampliació del procediment les reclamacions per lesions corporals (articles 16, 30 i 44 del reglament de distribució del dret marítim);*
4. *la decisió per a la decisió d'una execució forçosa en virtut de l'article 17, paràgraf 4 del reglament de distribució del dret marítim;*
5. *La decisió, per retenir les quotes durant la distribució d'acord amb l'article 26 paràgraf 5 del reglament de distribució del dret marítim”.*

Pel que fa referència al segon grup classificatori de les funcions del Rechtspfleger que s'havien indicat (en concret, la delegació reservada al jutge) es poden indicar en aquestes últimes matèries indicada com l'article 18.2 sobre insolvència prevue que el jutge pot reservar-se total o parcialment el procediment d'insolvència, quan ho consideri necessari i que quan consideri que ja no és necessària la “salvaguarda” pot transferir l'assumpte al Rechtspfleger. Fins i tot després de la transferència, pot recuperar el procés novament, quan i durant que ho consideri necessari. En el mateix sentit, també en el cas de distribució de dret marítim (article 19 ter 2).

De forma genèrica els assumptes transferits al Rechtspfleger s'han recollit a l'article 3 de la llei que disposa:

“Han estat transferits al Rechtspfleger els següents assumptes:

1. *Íntegrament els assumptes que conforme disposició legal corresponguin al Jutge que exerceixen en els jutjats de primera instància:*

a) *Matèries associades als articles 29 (nomenament d'urgència dels membres d'una associació), 37 (convocatòria de la junta general d'una associació a sol·licitud d'una minoria), 55 a 79 del Codi Civil (registre d'associacions "associacions inscrites") així com com al Llibre V de la Llei sobre el procediment en matèria de família i en procediments de jurisdicció voluntària,*

b) *Els altres procediments de jurisdicció voluntària de l'article 410 de la llei sobre el procediment en matèria de família i en els procediments de jurisdicció voluntària com en els assumptes de l'article 84 paràgraf 2, article 189 de la Llei del Contracte de l'assegurança,*

c) *Procediments edictals del Llibre VIII de la Llei sobre el procediment en matèria de família i en els procediments de jurisdicció voluntària.*

d) *Matèries de crèdit agrícola a favor dels arrendataris en relació a la Llei de crèdit agrícola en favor dels arrendataris,*

i) *Matèries del registre del règim de béns matrimonials dels articles 1558 a 1563 del Codi Civil així com del Llibre V de la Llei sobre el procediment en matèria de família i en procediments de jurisdicció voluntària, fins i tot en relació amb l'article 7 de la Llei de parelles de fet.*

f) *Matèries documentals inclosa la recollida de la declaració,*

g) *Matèries d'absència legal,*

h) *Matèries del registre de propietat, matrícula de bucs així com en matèries de garantia mobiliària d'aeronaus,*

- i) Procediments de la llei sobre la liquidació forçosa i l'administració judicial,*
  - j) derogat*
  - k) Procediments de distribució, que són /duts a terme fora de l'execució judicial segons els preceptes) de la llei d'enjudiciament civil,*
  - l) Procediments de distribució, que són duts a terme fora de les liquidacions forçoses pels quals la vigent normativa de distribució de preu en casos de liquidació forçosa,*
  - m) Procediments de distribució de l'article 75 paràgraf 2 de la Llei de Concentració parcelaria, article 54 paràgraf 3 de la Llei d'adquisició de les terres, article 28 paràgraf 2 de la Llei de tràfic aeri, article 119 paràgraf 3 de la Llei o Codi de l'edificació i article 94 paràgraf 4 de la Llei federal de muntanya.*
- 2. A resguard de les excepcions especificades en els articles 14 a 19b d'aquesta llei, segons la normativa prevista per al Jutge exerceixen els assumptes dels jutjats primera instància en*
- a) Matèries de filiació i adopció, com per analogia parella de fet, dels articles 151, 186 i 269 de la llei sobre el procediment en matèria de família i dels procediments de jurisdicció voluntària,*
  - b) Matèries de curatela inclosa la designació judicial de curatela dels articles 271 i 340 de la Llei sobre el procediment en matèria de família i dels procediments de jurisdicció voluntària,*
  - c) Matèries de successió i participació de l'article 342 de la Llei sobre el procediment en matèria de família i dels procediments de jurisdicció voluntària,*

d) *Matèries de Registre Mercantil, de Registre de Cooperatives i de Registre de parelles de fet així com procediments merantils, de l'article 374 i 375 de la Llei sobre el procediment en matèria de família i dels procediments de jurisdicció voluntària,*

i) *Procediments de l'ordenament regulador de la insolvència,*

f) *Derogat,*

g) *Procediments del Reglament del Consell Europeu número 1346/2000 de 2 de maig de 2000 sobre procediments d'insolvència (Diari Oficial Núm. 160 pàg. 1) i de l'article 102 de la Llei d'introducció de l'ordenament regulador de la insolvència,*

h) *Procediments de l'ordenament regulador de la distribució del dret marítim,*

3. *Els assumptes detallats en els articles 20 a 24 a, 25 i 25^a d'aquesta llei*

a) *En els assumptes de la llei d'enjudiciament civil i de la llei de protecció a l'arrendatari,*

b) *En procediments de liquidació,*

c) *Procediments judicials penals i d'imposició de multa,*

d) *Procediments davant el Tribunal de Patents,*

i) *En el camp de la recepció de declaracions,*

f) *En el camp d'assistència jurídica gratuïta*

g) *En el camp de la matèria de família,*

h) *En procediments d'ajuda per a costes processals de la Llei sobre el procediment en matèria de família i dels procediments de jurisdicció voluntària,*

4. *Els assumptes detallats en els article 29 a 31 (a partir de l'1-12-2010: article 29 i 31) d'aquesta llei*

- a) *En les relacions jurídiques internacionals*
- b) *En matèria de consignació,*
- c) *a la Fiscalia, en procediments penals i de l'execució en matèria penal i de multes així com en mesures reglamentàries i coercitives/o de coacció”.*

Resta per examinar, finalment, els assumptes dels quals són competents els Rechtspfleger. Aquestes matèries apareixen recollides en matèria civil en l'article 20 de la Llei⁵³.

---

⁵³ En conret l'article 20 de LLei indica: “Els següents assumptes en els procediments de la llei d'enjudiciament civil (codi processal civil) en el procediment previst en el Procediment Civil i la Llei de Protecció a l'arrendatari, es transfereixen al Rechtspfleger:

1. *el procediment monitori en el sentit del Llibre Setè de la Llei de Procediment Civil, inclosa la fixació del termini d'oposició de conformitat amb l'article 700 apartat 1 en relació amb l'article 339 apartat 2 de la Llei Procediment Civil així com la indicació de la taxa pertinent per al procés litigiós el Jutjat, també en quant el procés monitori és despatxat mecànicament, no obstant això segueix reservat al Jutge el procediment contenciós;*

2. *(Derogat)*

3. *Els que en virtut de l'article 109 i 715 de la LEC per a les corresponents decisions sobre restitució de caucions (o que afectin a decisions sobre el reintegrament);*

4. *en el procediment sobre assistència jurídica gratuïta*

a) *Les mesures indicades en l'article 118 apartat 2 de la *LEC, inclosa l'homologació dels acords transaccionals de l'article 118 apartat 1 frase 3 segona mitja frase, quan el president ho va delegar això en el Rechtspfleger;*

b) *La determinació dels dates per a la suspensió i represa dels pagaments en virtut a l'article 120 apartat 3 de la Llei de Procediment Civil;*

c) *la modificació i la derogació de la concessió de l'assistència jurídica gratuïta en virtut de l'article 120 apartat 4 i de l'article 124 número 2,3 i 4 de la Llei/Codi de Procediment Civil;*

5. *el procediment sobre concessió d'assistència jurídica gratuïta en els casos, en els quals abans o després de la conclusió dels procediments judicials, la concessió d'assistència jurídica gratuïta exclusivament és sol·licitada per a l'execució; no obstant això, queda reservat al Jutge el procediment judicial relatiu a la concessió d'assistència jurídica gratuïta en els casos, en que correspon al Tribunal l'execució o en aquells en què és sol·licitada la justícia gratuïta per a l'exercici d'un dret o defensa d'un dret, que requereix un altre tràmit judicial;*
6. *en els procediments sobre assistència jurídica gratuïta transfronterers dins de la Unió Europea, les mesures indicades en l'article 1077 de la LEC quant a les decisions corresponents al jutjat d'execució en virtut de l'article 1078 de la LEC; és sol·licitada l'assistència jurídica gratuïta per a l'exercici d'un dret o defensa d'un dret, que exigeix un tràmit, queda reservada la decisió de l'article 1078 de la LEC al Jutge;*
7. *el procediment monitori europeu en el sentit de l'apartat 5 del Llibre XI de la LEC, inclosa la taxa pertinent per al procés litigiós al Jutjat, també en quant el procés monitorio europeu és despatxat mecànicament, no obstant això, segueixen reservats al Jutge l'examen del requeriment europeu de pagament i del procediment contenciós;*
8. *(Derogat)*
9. *(Derogat)*
10. *(Derogat)*
11. *L'atorgament, modificació o revocació d'una homologació de l'article 1709 a 1081 de la Llei de Procediment Civil i l'atorgament de l'article 1006 de la Llei/Codi de Procediment Civil;*
12. *l'expedició de testimoniatges amb força executiva en els casos de l'article 726 apartat 1, articles 727 a 729, 733, 738, 742, 744, 745 apartat 2 quant al previst en l'article 749 de la LEC;*
13. *l'expedició de testimoniatges amb força executiva d'altres documents judicials i la decisió sobre la sol·licitud de testimoniatges amb força executiva d'altres documents notarials de l'article 797 apartat 3 de la Llei de Procediment Civil i de l'article 60 frase 3 número 2 del Llibre VIII del Codi Social;*

En matèria penal i del procediment d'imposició de multes, els assumptes que són competència del Rechtspfleger, d'acord amb l'article 22, són:

1. *Els assumptes sobre l'execució d'embargament (article 111F paràgraf 2 del Llei de Procediment Penal, article 46 apartat 1 de la Llei d'Infraccions Administratives)*
  2. *Els assumptes sobre l'execució d'embargament preventiu així com les decisions derivades necessàries i d'altres decisions sobre l'execució (article 111F paràgraf 3 Frase 3, article 111L de la Llei de Procediment Penal, article 46 apartat 1 de la Llei d'Infraccions Administratives), així com els*
-
14. *l'ordre, a que la part, qui ha obtingut una sentència d'embargament o una resolució interdictal, per exercitat en el termini preceptiu una demanda (article 926 apartat 1 i 936 de la Llei de Procediment Civil);*
  15. *la decisió sobre les sol·licituds revocació d'una embargament consumat a canvi del dipòsit de l'import fixat en la sentència d'embargament. (article 934 apartat 1 de la Llei/Codi de Procediment Civil);*
  16. *L'embargament dels deutors quan l'ordre de l'embargament per als bucs registrats o bucs en construcció per una sentència d'embargament, tret que la sentència d'embargament inclogui al mateix temps l'acte d'embargament o la decisió d'embargament;*
  - 16 bis. *La decisió, que una cosa sigui subhastada o el preu sigui dipositat, d'acord amb l'article 21 de la Llei de reconeixement i compliment de l'execució del 19 de febrer de 2001 (Butlletí Oficial Federal I, p. 288, 436);*
  17. *els assumptes del procediment hipotecari del Llibre VIII de la Llei del Procediment Civil, així com els del tribunal d'execució, un d'aquelles comandes pel Jutjat o en els casos que són tramitats per un altre tribunal o pel Jugat de repartiment (article 873 de la LPC) No obstant això queden reservades al Jutge les decisions de l'article 766 de la LPC.”*

assumptes corresponents a l'execució i els procediments d'arrest quan siguin transferits al *Rechtspfleger,

3. La decisió de sol·licitud de determinació de l'article 55 apartat 2 i 53 apartat 3 de la Llei d'honoraris dels Advocats”.

Aquesta disposició s'ha de completar amb la regulació en matèria penal que preveu l'article 31 de la Llei. En aquest precepte es torna a reiterar la competència del Rechtspfleger en matèria d'embargament, comís i arrest en l'àmbit de l'execució penal i es regulen les relacions dels Rechtspflegers amb les Fiscalies, que a Alemanya són competents per l'execució de les sancions penals. Finalment es recull de forma semblant a la prevista amb els Jutges l'obligació del Rechtspfleger d'elevat alguns procediments en casos especials i la facultat de fer-ho el Rechtspfleger en d'altres.

Pel que fa a l'execució dels processos penals en que intervinguin menors, es reserva al jutge de menors, però la pròpia llei preveu la possibilitat de la intervenció del Rechtspfleger en assumptes no jurisdiccionals en el procediment penal de menors (art. 31. 5).

D'altra banda, les seves competències en procediments de taxació de costes són pràcticament exclusives de manera que l'article 21 de la llei recorda que corresponen al Rechtspfleger:

“1. La taxació de costes en els casos en els quals en què són aplicable d'acord amb l'article 103ff de la Llei de Procediment Civil;

2. la taxació de la remuneració de l'advocat d'acord amb l'article 11 de la Llei Honoraris de l'advocat;

3. *La taxació de les despeses judicials en virtut de les lleis i reglaments per al compliment dels tractats amb Estats estrangers sobre l'auxili judicial en quant al reconeixement i execució de decisions i d'altres títols de deute en matèria civil i mercantil.”*

Dins d'aquest àmbit d'actuació el Rechtspfleger és també l'encarregat de l'atribució de l'assistència de justícia gratuïta i del torn d'ofici als ciutadants. Així l'article 24 preveu que:

“(1) Els següents assumptes són transferits al Rechtspfleger:

- 1. la decisió sobre sol·licituds de concessió d'assistència jurídica gratuïta, incloent l'assistència jurídica gratuïta internacional, de conformitat amb l'article 10 apartat 4 de la Llei d'Assistència Jurídica gratuïta;*
- 2. Els assumptes per conèixer pel tribunal penal de primera instància de conformitat amb l'article 3 apartat 2 de la Llei d'assistència jurídica gratuïta.*

(2) No s'aplica a l'article 11 apartat 2 frase 1 i a l'apartat 3”.

En l'àmbit del Tribunal de Patents el Rechtspfleger també ha assolit importants competències que es detallen en l'article 23 de la Llei⁵⁴.

---

⁵⁴ En concret les seves competències en aquesta matèria són:

“(1) En els procediments davant el Tribunal de Patents, seran transferits al Rechtspfleger els següents assumptes:

- 1. Els previstos en l'article 109 i 715 del Codi de Procediment Civil en relació amb l'article 99 apartat 1 de la Llei de Patents per a les decisions adequades sobre la restitució de la garantia en els casos de l'article 81 apartat 7 i article 85 apartat 2 i 6 de la Llei de Patents així com l'article 20 de la Llei de model d'utilitat;*
- 2. per a l'ajuda de costes processals (articles 129 a 137 de la Llei de Patents, article 21 apartat 2 de la Llei de Model d'utilitat, article 24 de la Llei de protecció de models, article 11 de la Llei de Protecció dels semiconductors, article 36 de la*

Llei de Protecció de Varietats Vegetals) de les mesures indicades en l'article 20 apartat 4;

3. (Derogat)

4. La decisió sobre si una demanda, una sol·licitud de decisió judicial en un procediment d'oposició així com un recurs no s'ha promogut en el termini legalment previst (article 6 de l'apartat 2 de la Llei de Despeses de Patents) o d'una demanda de l'article 81 apartat 6 frase 3 de la Llei de Patents sobre la validesa de la seva retirada;

5. la determinació d'un termini per al lliurament posterior d'un poder per escrit (article 97 apartat 2 frase 2 de la Llei de Patents, article 18 apartat 2 de la Llei de Model d'Utilitat, article 4 de l'apartat 4 frase 3 de la Llei de protecció dels semiconductors, article 81 apartat 2 frase 3 de la Llei de Marques, article 23 apartat 2 frase 3 de la Llei d'invenció de models);

6. Per lliurar l'ordre, escriptura matriu, les fotocòpies o les còpies autèntiques, que no estan disponibles en l'oficina de patents ni en el Tribunal de Patents (article 125 apartat 1 de la Llei de Patents, article 18 apartat 2 de la Llei de model d'utilitat, article 4 apartat 4 frase 3 de la Llei de Protecció dels Semiconductors) ;

7. El requeriment per al nomenament d'un representant o un apoderat de notificacions d'acord amb l'article 25 de la Llei de Patents, article 28 de la Llei de model d'utilitat, article 11 de la Llei de protecció dels semiconductors, article 96 de la Llei de Marques, article 23 apartat 2 frase 3 de la Llei d'invenció de models);

8. (Derogat)

9. l'expedició de còpies executives en els assumptes de l'article 20 número 12 d'aquesta/ de la present Llei en relació amb l'article 99 apartat 1 de la Llei de Patents, article 18 apartat 2 de la Llei de Models d'utilitat article 4 apartat 4 frase 3 de la Llei de Protecció dels Semiconductors, article 82 apartat 1 de la Llei de Marques, article 23 apartat 2 frase 3 de la Llei d'invenció de models;

10. l'expedició d'altres documents judicials de còpies executives (amb força executiva) de conformitat amb l'article 797 apartat 3 del Codi de Procediment Civil en relació amb l'article 99 apartat 1 de la Llei de Patents, article 18 apartat 2 de la Llei de model d'utilitat, article 4 apartat 4 frase 3 de la Llei de Protecció de Semiconductors, article 82 de la Llei de Marques i article 23 apartat 2 frase 3 de la Llei d'invenció de models;

11. la decisió sobre les sol·licituds de consulta dels expedients a tercers en cas de que cap part interessada formuli oposició i no es tracti d'actes de sol·licituds de patents, patents, sol·licituds de models d'utilitat, models d'utilitat, topografies sol·licitades o inscrites, per les que no es repeteixi la publicació (articles 50 i 99 apartat 3 de la Llei de Patents, articles 9 i 18 apartat 2 de la Llei d models d'utilitat, article 4 apartat 4 frase 3 de la Llei de Protecció dels Semiconductors, article 82 apartat 3 de la Llei de Marques i article 23 apartat 2 frase 3 de la Llei d'invenció de models);

12. la fixació de costes, d'acord amb l'article 103ff del Codi de Procediment Civil en relació amb i article 80 paràgraf 5, article 84 apartat 2 frase 2, article 99 apartat 1 i article 109 apartat 3 de la Llei de Patents, article 18 apartat 2 de la Llei de Model d'utilitat, article 4 apartat 4, frase 3 de la Llei de Protecció dels Semiconductors, article 71 apartat 5, article 81 apartat 1 i article 90 apartat 4 de la Llei de Marques, article 23 apartat 2 frase 3 de la Llei d'invenció de models;

Entra d'altres funcions transferides als Rechtspflegers, cal destacar la admissió de declaracions en aquests supòsits:

“1. L'admissió de declaracions sobre la interposició i la motivació:

a) del recurs de cassació (o apel·lació limitada) i del recurs ulterior

b) de revisió en matèria penal;

2. l'admissió d'una sol·licitud de reobertura del procediment (article 366 apartat 2 del Codi de Procediment Penal, article 85 de la Llei de faltes o infraccions administratives).

(2) A més, el Rechtspfleger ha d'admetre:

1. altres recursos, quan estigui fundat al mateix temps;

2. Demandes i contestacions a la demanda;

3. altres sol·licituds i declaracions que puguin ser transcrites les en l'oficina judicial, i per la seva complexitat i la seva importància siguin comparables als assumptes esmentats en els nombres 1 i 2.

(3) No s'aplica a l'article 5.”

També en matèria de dret de família se li atorguen específicament el coneixement d'aquests assumptes per virtut de l'article 25 de la Llei:

---

13. L'expedició de còpies executives en els assumptes de l'article 125i de la Llei de Marques i article 64 de la Llei d'invençions de model.

(2) Contra les decisions del Rechtspfleger, en virtut de l'apartat 1, pot interosarse un recurs. Aquest ha d'interposar-se en el termini de dues setmanes. No el pot recorre la decisió de l'article 11 apartat 1 frase 2”.

“Les següents operacions addicionals en matèria de família, incloses les parelles de fet, es transfereixen al Rechtspfleger:

- 1. (Derogat)*
- 2. en matèria d'aliments*
  - a) Procediment en virtut de el § 231 parell 2 de la Llei sobre procediments en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària, tret que un procediment d'aplicació del article 231 apartat 1 de la Llei sobre procediments en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària estigui pendent*
  - b) la liquidació d'aliments del article 245 de la Llei sobre procediments en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària,*
  - c) el procediment sumari sobre aliments dels menors;*
- 3. en matèria de dret econòmic-matrimonial*
  - a) la substitució de l'autorització del cònjuge, parella o descendent prevista a l'article 1452 del Codi Civil,*
  - b) la decisió sobre l'ajornament d'una reclamació d'indemnització i la transferència de béns patrimonials dels 1382 i 1383 del Codi civil, respectivament, en relació amb l'article 6 frase 2 de la llei de parelles de fet, amb l'excepció de la decisió en el cas dels articles 1832 apartat 5 i 1383 apartat del Codi civil, respectivament, en relació amb l'article 6 frase 2 de la llei de pareles de fet”.*

A més a més, cal tenir present que, en determinats casos, la llei preveu en el seu article 5.1 l'obligació del Rechtspfleger d'elevat al Jutge els procediments a ell conferits en dos casos:

- “1. Si es desprèn de la tramitació de l'assumpte que haurà de sotmetre's a un pronunciament del Tribunal Constitucional Federal o a un conflicte de competència sobre els tribunals competents d'un Länder de l'article 100 de la Llei Fonamental;
2. Si entre els assumptes conferits i un assumpte que conegui el Jutge existeix una íntima connexió, de manera que no és convenient la seva tramitació separada”

En d'altres casos s'estableix aquesta elevació del procediment com una facultat del Rechtspfleger: “*El Rechtspfleger pot elevar al jutge els assumptes a ell conferits, quan hagi d'aplicar dret internacional*”. (Art. 5.2).

En cas d'elevació el Jutge podrà continuar la tramitació del procediment fins al moment que ho consideri pertinent. Pot tornar-lo al Rechtspfleger que quedarà subjecte al criteri establert pel Jutge (article 5.3).

D'altra banda, d'acord a l'article 7 de la llei, en cas de controvèrsia sobre si un assumpte ha de ser tramitat pel Jutge o el Rechtspfleger, el conflicte de competència haurà de ser resolt pel Jutge.

En definitiva, es poden resumir les competències del Rechtspfleger en cinc grans grups:

- A) En matèria civil: especialment en relació al dret de família, tutela, curatela i adopció, al dret successori, procediment monitori, així com la tramitació de pràcticament tota l'execució.

- B) Jurisdicció voluntària: amb la tramitació a la pràctica exclussiva de tots els procediments.
- C) En l'àmbit penal: on executa un 80% de les sancios penals i amb possibilitat d'acordar la detenció de qui no satisfà les sancions en el termini previst.
- D) En l'àmbit registral i mercantil: on cal destacar la seva actuació en el Registre de la Propietat i matriculació de bucs.
- E) En procediments del Tribunal de patents: com a suport del tribunal i en matèria de garanties pecuniàries.
- F) Auxili judicial internacional.

3.5.- La distribució de competències sobre el Rechtspfleger.

En contrast amb el que s'ha exposat anteriorment, en relació a la escassa participació que les comunitats autònomes tenen en les reformes legislatives estatals relacionades amb l'administració de justícia; a Alemanya la intervenció dels *Länder* no es dur a terme només en aquesta fase inicial de qualsevol reforma sinó que en molts casos (com sobre la regulació del Rechtspfleger) esdevenen els principals protagonistes del seu desenvolupament.

La llei preveu dues grans matèries on els *Länder* podran intervenir en seva aplicació: la primera és la relativa a la formació i a l'adquisició de l'estatus de Rechtspflger i la segona afecta a les competències del Rechtspfleger.

Pel que fa a la formació cal recordar que la seva regulació es troba a l'article 2 de la Llei. L'últim apartat d'aquest article preveu que la regulació en ell descrita s'ha de considerar normativa bàsica ja

que correspon als *Länder* desenvolupar de forma detallada les disposicions generals d'aquest article.

D'aquesta manera són els *Länder* els qui estableixen els programes de formació dels Rechtspflegers i també qui determinen com s'haurà de computar el temps exercit com a professional del dret en el pla d'estudis per l'obtenció del diploma de Rechtspfleger.

Pel que fa a l'adquisició de l'estatus de Rechtspflegers, alguns *Länder* també han regulat la possibilitat de que determinats professionals particulars d'un *Länder* concret puguin exercir les funcions de Rechtspflegers. Aquest és el cas, per exemple, del Land de Baden-Württemberg, que ha establert un procediment especial perquè el Notaris de Districte puguin adquirir l'estatus de Rechtspflegers.

Ara bé les principals atribucions als *Länder* es manifesten en relació a les competències dels Rechtspflegers. S'han exposat extensament aquelles matèries que la llei reserva expressament als jutges. Doncs bé, l'article 19 preveu la possibilitats de que els *Länder* puguin deixar sense efecte aquesta reserva material i atribuir-la al Rechtspfleger.

Però això no és tot, ja que es pot produir una segona delegació. Efectivament la normativa preveu que l'autorització que s'atorga als *Länder* pugui ser confiada a l'admisnitració de justícia del Land.

La regulació específica es troba a l'article 19 que diu literalment:

“(A) Els governs dels Länder seran autoritzats, per reglament, per a suprimir total o parcialment, els preceptes precedents destinats a la reserva del jutge, en la mesura que concerneixen als següents assumptes:

- 1. Els assumptes previstos en l'article 14 apartat 1 número 8 i article 15, tret que la decisió sobre el procediment de curatela i la determinació de les competències del curador per ministeri dels articles 1896 i 1908ª del Codi Civil així com l'autorització dels articles 1903 a 1905 i 1908d del Codi Civil i concernents als articles 278 apartat 5 i 283 de la Llei sobre procediments en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària de preocupació;*
- 2. Els assumptes de l'article 16 apartat 1 número 1, així com els que conforme a l'article 14 apartat 1 número 8 d'aquesta Llei (són) assumptes exclosos en matèria de paternitat i filiació;*
- 3. Els assumptes de l'article 16 apartat 1 número 2;*
- 4. Els assumptes de l'article 16 apartat 1 número 5, tret que el causant hagi nomenat per si mateix al marmessor o hagi estat afectat un tercer per aquest nomenament;*
- 5. Els assumptes de l'article 16 apartat 1 nombres 6 i 7;*
- 6. els assumptes de l'article 17 número 1 i 2 lletra b.*

Els governs dels Landers podran cedir les autoritzacions a l'administració de justícia del Land.

(2) En el reglament de l'apartat 1 està previst, que el Rechtspfleger en el procés pugui presentar l'assumpte al Jutge per a altres tràmits, així com per a la resolució de la resolució impugnada en els assumptes de l'apartat 1 frase

2 número 2 a 5,0 si en el *procedimento anessin presentats *recusos contra resolució proposada.

(3) Així també seran utilitzades en les limitacions de l'apartat 1 número 1 pel que fa a la selecció i el nomenament d'un curador, són emprades també en les disposicions de la Llei sobre procediments en matèria de família i en assumptes de jurisdicció voluntària sobre el nomenament d'un curador per a la disposició d'una cura i la determinació de les competències dels curadors d'acord a l'article 1896 del Codi Civil.”

En el mateixos termes referits a l'auxili judicial s'expressa l'article 24 ter, que permet la transferència dels assumptes en matèria d'auxili judicial als governs dels *Länder*, però en el seu segon apartat preveu la possibilitat de que els governs dels *Landers* puguin delegar aquesta facultat en l'administració de justícia del Land.

D'altra banda s'indica que els *Länder* podran transferir al Rechtspfleger funcions que li siguin atribuïdes als Jutjats per mitjà del dret federal. D'aquesta manera en les noves competències en favor dels jutjats serà el Land qui decidirà quan una determinada matèria queda sota el coneixement del Jutge o sot el coneixement del Rechtspfleger.

S'ha de concloure que els *Länder* són els encarregats de distribuir les competències entre els diferents òrgans establerts per resoldre els conflictes judicials i, a més a més, poden deixar

sense efecte les disposicions de reserva material del jutges amb la utilització de les facultats assignades per la mateixa llei.

Capítol IV. La implantació del “Rechtspfleger” a Catalunya.

En aquest apartat es vol analitzar la possibilitat de la implantació d'una figura amb la naturalesa del Rechtspfleger a Catalunya. Això comportarà l'estudi de la participació de les CCAA en desenvolupament del Poder Judicial des d'un punt de vista constitucional. Una vegada descrits la capacitat i les limitacions d'aquest desenvolupament per part de las CCAA, s'haurà de descriure la seva aplicació per una justícia més eficaç i més pròxima des de dos angles complementaris: en primer lloc, des del sistemes alternatius de resolució de conflictes i, en segon lloc, des de les jurisdiccions de proximitat. I és des d'aquest segon angle de visió que s'estudiarà la possible introducció del Rechtspfleger en l'administració de justícia catalana.

4.1.- La participació de les CCAA. en el desenvolupament del Poder Judicial.

L'establiment a la Constitució Espanyola d'un Poder Judicial únic va implicar un destacat debat doctrinal inicial sobre si les CCAA podien participar en el desenvolupament del poder judicial.

Aquests dubtes inicials es van esvaïr després de la Sentència núm. 56/1990, de 29 de març que van establir la constitucionalitat d'aquesta participació i van diferenciar una

administració de justícia en un sentit ampli i una administració de justícia en un sentit estricte. En la primera concepció va introduir la idea de “l’administració de l’administració de justícia” i abastava tots els mitjans (materials i personals) al servei de la funció jurisdiccional. El concepte estricte feia referència al desenvolupament de la funció jurisdiccional, al govern del Poder Judicial i a la fixació de la demarcació i planta dels Jutjats i Tribunals. El Tribunal Constitucional va concloure que les CCAA podien participar en “administració de l’administració de justícia”, però no en aquell concepte estricte de Poder Judicial que definia⁵⁵.

---

⁵⁵ En concret la Sentència del TC núm. 56/1990, de 29 de març, indica: “A la vista del proceso de aprobación de los Estatutos de Autonomía y de la propia Constitución, puede afirmarse que la **distinción entre un sentido amplio y un sentido estricto** en el concepto de Administración de Justicia no es algo irrelevante jurídicamente. Esa diferencia, presente en toda la organización y regulación de la función jurisdiccional, como reconoce el propio Abogado del Estado, tiene, al menos, valor para distinguir entre función jurisdiccional propiamente dicha y ordenación de los elementos intrínsecamente unidos a la determinación de la independencia con que debe desarrollarse, por un lado, y otros aspectos que, más o menos unidos a lo anterior, le sirven de sustento material o personal, por otro... El art. 149.1.5 de la Constitución reserva al Estado como competencia exclusiva la «Administración de Justicia»; ello supone, en primer lugar, extremo este por nadie cuestionado, que el Poder Judicial es único y a él le corresponde juzgar y hacer ejecutar lo juzgado, y así se desprende del art. 117.5 de la Constitución; en segundo lugar, el gobierno de ese Poder Judicial es también único, y corresponde al Consejo General del Poder Judicial (art. 122.2 de la Constitución). La competencia estatal reservada como exclusiva por el art. 149.1.5 termina precisamente allí. Pero no puede negarse que, frente a ese núcleo esencial de lo que debe entenderse por Administración de Justicia, existen un conjunto de medios personales y materiales que, ciertamente, no se integran en ese núcleo, sino que se colocan, como dice expresamente el art. 122.1, al referirse al personal, «al servicio de la Administración de Justicia», esto es, no estrictamente integrados en ella. En cuanto no resultan elemento esencial de la función jurisdiccional y del autogobierno del Poder Judicial; cabe aceptar que las Comunidades Autónomas asuman competencias sobre esos medios personales y materiales. Ciertamente, deslindar los elementos básicos del autogobierno era una tarea difícil de realizar en el momento en que se aprobaron los Estatutos de Autonomía y eso explica que se dejara ese deslinde al legislador orgánico, sin perjuicio del hipotético control de constitucionalidad de este Tribunal. Lo que la cláusula subrogatoria supone es **aceptar el deslinde que el Estado realiza entre Administración de Justicia en sentido estricto y «Administración de la Administración de Justicia»**; las Comunidades Autónomas asumen así una

Posteriorment la jurisprudència del Tribunal Constitucional aniria perfilant les relacions dels Estatuts d'Autonomia i la normativa autonòmica, en general, amb aquest concepte estricte del Poder Judicial i així va considerar que en aquells casos en que els Estatuts incideixen en aquest àmbit estricte s'ha de procurar, tret que no sigui possible al existir una contradicció evident amb els preceptes constitucionals, la recerca d'interpretacions de les normes estatutàries conformes a la Carta Magna.

Aquest marc esquemàtic que s'ha dibuixat de la participació de les CCAA en el Poder Judicial va patir una important "sotragada" a partir de la publicació del nou estatut de Catalunya per Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i la publicació de la Sentència del Tribunal Constitucional núm. 31/2010, de 28 de juny, sobre la seva constitucionalitat.

En aquesta Sentència el Tribunal Constitucional estudia la relació dels Estatuts d'Autonomia amb les Llei Orgàniques i en relació a la problemàtica de si la Llei Orgànica del Poder Judicial ha de ser inserida en el bloc de constitucionalitat per determinar la validesa de les disposicions estatutàries⁵⁶ o el bloc de constitucionalitat per determinar la validesa d'aquestes disposicions ha d'estar únicament compost per la Constitució i els Estatuts d'Autonomia, conclou "*La reserva de ley orgánica no es siempre, sin embargo, la reserva a favor de un género, sino que en ocasiones se concreta en una de sus especies. Tal sucede, por ejemplo, con la*

---

competencia por remisión a ese deslinde, respetando como núcleo inaccesible el art. 149.1.5 de la Constitución, con la excepción de lo dispuesto en el art. 152.1, segundo párrafo" (fonament jurídic sisè).

⁵⁶ Per una visió dels arguments d'aquesta posició es pot consultar Porrás Ramírez, J.M.: *Las reformas estatutarias y el nuevo sistema autonómico de fuentes del Derecho*, Ed. Civitas, Madrid, 2007, pàgs. 51 i 52.

reguladora del Poder Judicial (art. 122.1 CE) y, justamente, con cada una de las leyes orgánicas que aprueban los distintos Estatutos de Autonomía. La ley orgánica no es en estos casos una forma fungible, sino que, en relación con las concretas materias reservadas a una ley orgánica singular, las restantes leyes orgánicas se relacionan también de acuerdo con el principio de la distribución competencial. Así las cosas, la posición relativa de los Estatutos respecto de otras leyes orgánicas es cuestión que depende del contenido constitucionalmente necesario y, en su caso, eventualmente posible de los primeros” (fonament jurídic tercer). Malgrat aquesta contundència resulta evident que no es dóna una resolució definitiva a aquesta controvèrsia.

En aquest sentit, el professor Marc Carrillo ha defensat que⁵⁷ *“con esta argumentación el Tribunal basada en criterios de validez y de eficacia de las normas, no aclara con la suficiente precisión la relación entre Estatuto y ley orgánica. No hay duda que reconoce al primero una posición singular en el ordenamiento y un poder de resistencia frente a las leyes ordinarias estatales y también –en razón de su rigidez- sobre las leyes orgánicas. Pero queda en una nebulosa el alcance que atribuye al criterio de relación material entre el Estatuto y la ley orgánica. Es decir, cuales son los límites constitucionales al ámbito material que una ley orgánica ha de tener en cuenta a la hora de fijar su contenido. Porque parece evidente que la libertad del legislador estatal para delimitar el ámbito de material de la reserva de ley orgánica nunca podrá ser absoluta”.*

---

⁵⁷ Carrillo, M.: “Las reformas de los Estatutos y del Título VIII”. Ponència presentada en el Congreso Extraordinario de la Asociación de Constitucionalistas de España. Treinta años de constitución; pàg. 15, disponible <http://www.acoes.es/pdf/ACE09.pdf>

I en concret en la relació entre LOPJ i Estatut d'Autonomia considera *“La cuestión es de suma relevancia. Piénsese, por ejemplo, en relación con la regulación que la Ley Orgánica del Poder Judicial hace de aspectos relacionados con el ámbito de lo que se ha dado en denominar la administración de la Administración de Justicia, dónde más allá de la regulación de aspectos que corresponden al estatuto de los funcionarios, se extiende un ámbito material excluido de la reserva de ley orgánica y sobre el que los Estatutos de las CCAA pueden incidir con una clara capacidad de resistencia frente a la ley orgánica, a fin de establecer un marco general para el desarrollo de las políticas públicas de la Comunidad Autónoma en esta materia”*.

D'altra banda, i en relació a aquesta posició del Tribunal Constitucional, cal plantejar-se si una altra configuració del Poder Judicial dins de la Constitució Espanyola és possible. Sembla encertat el posicionament que considera que la Carta Magna no estableix un model definitiu i únic constitucionalment admissible sinó que, des del respecte al principi d'unitat jurisdiccional, són possibles d'altres models on s'atribuís un major marc de competències a les Comunitats Autònomes.⁵⁸ O dit d'una altra manera: *“...que el modelo de articulación del Poder Judicial, en lo que se refiere al reparto de atribuciones entre CGPJ, Gobierno central y CC.AA., es un modelo abierto cuya configuración puntual corresponde a la LOPJ, así como a las sucesivas reformas que la misma vaya teniendo. Las opciones son varias, pero todo apunta a que la apertura del sistema irá introduciendo con más fuerza a las CC.AA. en el desarrollo del sistema de Administración judicial en su*

---

⁵⁸ La mateixa posició defensa Borrell Mestre, J.: *Estado autonómico y Poder Judicial*, Ed. Atelier, Barcelona, 2002, pàgs. 38 a 42.

conjunto, pues las CC.AA., en tanto que instancias territoriales en las que descansan importantes atribuciones, resultan piezas nucleares para un mejor funcionamiento del aparato judicial y un mayor fortalecimiento de una debilitada legitimación de la Justicia en España”⁵⁹.

Finalment el professor Cabellos Espiérrez⁶⁰ considera que en relació a la Sentència del Tribunal Constitucional sobre aquesta matèria: *“es de apreciar el esfuerzo del Tribunal por dar entrada a la colaboración internormativa en muy diversos ámbitos entre el Estatuto y la LOPJ. Con ello se permite una regulación estatutaria que, por más que sometida a la de la LOPJ (en diversa medida según el subámbito de que se trate, cuestión esta que el Tribunal no apunta y que la LOPJ, con sus frecuentes regulaciones de alcance reglamentista en todos los ámbitos, tiende a olvidar con frecuencia) pone de manifiesto el interés de la Comunidad en el ejercicio de la función jurisdiccional en su territorio”, i creu que “algo habremos ganado, aunque sea a través de vías un tanto tortuosas y siempre que la LOPJ sea coherente con las previsiones estatutarias que a ella se remiten, en la aproximación del Poder Judicial al modelo de Estado”.*

---

⁵⁹ Jiménez Asensio, R.: *Dos estudios sobre Administración de Justicia y Comunidades Autónomas*, Ed. IVAP-Civitas, Madrid 1998, pàg.28.

⁶⁰ Cabellos Espiérrez, M.A.: “Poder Judicial y modelo de estado en la sentencia sobre el Estatuto de Autonomía de Cataluña”, *Revista Catalana de Dret Públic. Especial Sentència de l'Estatut*, pàg. 4; consultat a internet http://www10.gencat.net/eapc_revistadret/recursos_interes/especial%20estatut/documents%20especial%20estatut/pdfs/09_Cabellos_poder_%20judicial_vo_es.pdf

4.2.- L'eficàcia i la proximitat des de les CCAA davant el nou marc estatutari.

Dintre dels instruments per donar eficàcia i proximitat s'ha centrat aquest treball en dos mecanismes complementaris. En primer lloc, s'ha fet referència als sistemes alternatius de resolució de conflictes que tenen la seva eficàcia en el retorn per part de la Justícia a l'apropament al ciutadà per mitjà de la seva participació activa en la resolució de conflictes. En segon lloc, s'han exposat els mecanismes de jurisdicció de proximitat considerant el terme jurisdicció des d'un punt de vista ampli i amb la finalitat de reduir el temps de la resolució dels procediments.

S'han de desenvolupar aquest mecanismes en dos apartats diferents ja que respecte del primer no semblen existir masses dubtes en relació a la seva aplicació. De fet, com es detallarà, a Catalunya ja s'havia regulat sobre aquesta matèria amb anterioritat a l'aprovació del recent Estatut.

Per contra, més dubtes i confrontacions presenta el segon mecanisme proposat ja que caldrà diferenciar clarament si el nou estatut permet la creació de nou personal no judicial i en aquest cas en quines condicions per després analitzar fins a quin punt pot l'administració catalana determinar el contingut de les seves funcions.

4.2.1.- Sistemes alternatius de resolució de conflictes.

Es centrarà aquest apartat en l'anàlisi de la conciliació i la mediació com a instruments autocompositius extraprocesals. No

es poden oblidar, però, d'altres mecanismes en aquest àmbit com la justícia comunitària o la justícia restaurativa, en general, que hauran de ser, en un futur no massa llunyà, matèria de debat per aconseguir una revalorització de la Justícia.

Malgrat això es descriuran els mecanismes que el dret positiu ha plasmat i el seu contingut després del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Catalunya ha desplegat una important regulació en matèria de mediació que ha estat en alguns casos mirall de disposicions posteriors sobre la matèria d'altres autonomies. Així cal destacar la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya, derogada per la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat.

Per comprendre les competències de les administració catalana en aquesta matèria cal començar recordant la regulació que la norma estatutària estableix:

“La Generalitat pot establir els instruments i els procediments de mediació i de conciliació en la resolució de conflictes en les matèries de la seva competència” (article 106.2).

Per la seva part el Tribunal Constitucional respecte d'aquest precepte va declarar la seva constitucionalitat amb la següent argumentació: *“Por su parte, el art. 106.2 EAC no incluye necesariamente entre “los instrumentos y procedimientos de mediación y conciliación en la resolución de conflictos” aquellos que, como el arbitraje, comportan un equivalente jurisdiccional o constituyen un presupuesto procesal para el ejercicio de la jurisdicción, de manera que, así entendidos, referidos a fórmulas de*

autocomposición extrajudicial, como la conciliación o la composición, aquellos instrumentos y procedimientos no merecen objeción alguna en su confrontación con el art. 149.1.5 y 6 CE.”.

Cal assenyalar, doncs, que de la Sentència del Tribunal Constitucional es desprèn dos elements fonamentals: el primer, l'establiment de qualsevol fórmula d'autocomposició extrajudicial per part del legislador català no és contrària a la Constitució; amb una puntualització derivada de la pròpia autolimitació de l'estatut, ja que només podran dur-se a terme en aquelles matèries de la seva competència. Respectant aquesta restricció material podrà el Parlament de Catalunya desenvolupar tots aquells mecanismes de resolució de conflictes extrajudicials que consideri oportuns. D'aquesta manera instruments de la justícia comunitària o la justícia restaurativa al marge dels òrgans jurisdiccionals hauran de ser un objectiu preferent per Catalunya en el desplegament de la seva Justícia.

En segon lloc, la Sentència preveu que aquests instruments i els que es puguin desenvolupar en el futur no poden establir un equivalent jurisdiccional i tampoc podran ser un pressupòsit processal per l'exercici de la jurisdicció. Sembla evident que l'òrgan encarregat d'interpretar la Constitució vol deixar clarament aquest mecanismes fora de qualsevol òrgan judicial i del procés de manera que el seu camp d'actuació s'ha de donar sempre a les portes dels Jutjats. Malgrat això, no sembla, doncs, que existeixin grans dificultats a l'hora de dur-se a terme una justícia més pròxima i més eficaç per la Generalitat amb aquests instruments.

4.2.2.- Jurisdicció de proximitat: en especial, el Rechtspfleger.

La jurisdicció de proximitat hauria de permetre una major agilitat a l'hora de resoldre els procediments. No és una institució que cerqui una major intervenció del ciutadà a l'administració de justícia sinó que el seu objectiu principal és resoldre en un període de temps més curt els procediments judicials i, a la vegada, descarregar de feina als actuals Jutjats de primera instància.

4.2.2.1- Els antecedents de la justícia de proximitat a Espanya.

Pel que fa als seus antecedents a Espanya cal recordar que Barcelona ha estat històricament la gran impulsora d'aquesta modalitat de justícia. En aquest sentit l'any 1992 es van a dur a terme dues accions en la ciutat de Barcelona que serien l'origen de la reflexió sobre altres models de justícia a Espanya. La primera es va produir amb l'organització d'un Seminari de Juristes sobre la necessitat d'instituir una nova planta de Jutjats "locals". Els treballs d'aquest grup conclouran amb la redacció d'un avantprojecte de modificació de la LOPJ on s'expressaven una sèrie de mesures d'àmbit local, que, si bé no va ser aprovada per cap administració, va ser inspiradora de moltes de les propostes posteriors en aquesta matèria.

El Programa d'Actuació Municipal de la ciutat de Barcelona, corresponent al període 1992-95, va ser la segona acció i en ell es planteja una nova "justícia municipal" amb uns mecanismes

d'actuació basats en la conciliació, equitat i arbitratge amb la finalitat de donar una resposta ràpida als conflictes quotidians i descarregar de treball la justícia ordinària.

Dos anys més tard el Ple de l'Ajuntament de Barcelona aprova l'avantprojecte de Text Articulat de la Llei Especial d'aquesta ciutat, on es recollia un sistema integral de Justícia municipal. Aquest model recollia el model dissenyat per un grup de juristes convocats per la Fundació Carles Pi i Sunyer.

Aquest grup de juristes publiquen, l'any 1995, un nou projecte normatiu integral sobre la justícia municipal que defensava la instauració d'una justícia que abastés tots els ordres jurisdiccionals en aquells ajuntaments de més de 250.000 habitants, seria exercida per Jutges llecs en dret i per a la resolució dels conflictes podrien actuar per equitat o en via de conciliació en aquells procediments sobre drets disponibles de les parts i previ acord d'aquestes.

Aquesta tradició catalana seria recollida a nivell estatal pel Consell General del Poder Judicial que l'any 1997 publica el Llibre Blanc de la Justícia i després de descriure en que es trobaven el jutjats de pau proposava dues solucions: per una banda, la creació de nous jutjats de primera instància a municipis con unes característiques concretes que descrivia i, per una altra banda, la constitució d'agrupacions de secretària de jutjats de pau.

El primer antecedent legislatiu a nivell estatal es produiria l'any 1999 ja que el Congrés dels Diputats va aprovar per unanimitat una proposició de llei en la que es plantejava la reorganització de la justícia municipal i es requeria al Govern perquè procedís a la implantació d'una justícia de proximitat que seria l'instrument

idoni per la resolució de petits conflictes. Posteriorment, l'any 2001, es produiria el "Pacto de Estado para la reforma de la Justicia" on s'indica el següent: "...Se potenciará la Justicia de Proximidad, de manera que haya Juzgados más cercanos al ciudadano". Aquell mateix any es durà a terme el Segon Congrés de Municipis de Catalunya celebrat l'octubre de 2001, J. Galofré presenta una ponència on exposa un model de justícia de proximitat, on entre d'altres aspectes, s'apostava perquè el nomenament del jutges de proximitat es dugués a terme per la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya a sobre la base d'una terna proposada per la majoria del Ple de l'Ajuntament.

Una nova iniciativa fonamental es produeix l'any 2004 amb la proposta de Justícia de Proximitat elaborada per la Comissió Mixta Ajuntament de Barcelona/Generalitat de Catalunya, que es contenia en l'avantprojecte de Llei de Règim Especial de Barcelona presentat al Ministeri d'Administracions Públiques⁶¹. En aquesta iniciativa es defensava la fixació pels parlaments autonòmics de la demarcació judicial de la justícia de proximitat que seria servida per professionals en dret amb més de 15 anys d'experiència professional que tindrien un caràcter temporal (set anys) i que no pertanyerien a la carrera judicial. Un any després es publicaria a Catalunya el Llibre Verd de la Justícia que establia un nou model de justícia de proximitat que definirà com un *tertium genus*.

Els avanços més importants per part del Ministeri de Justícia es produiran amb l'avantprojecte de llei de modificació de la LOPJ

---

⁶¹ Es pot conèixer més profundament aquesta proposta a l'article Jiménez Asensio, R.: "La justicia de proximidad: propuestas normativas y soluciones institucionales" a l'obra GUZMÁN FLUJA, V.C. (ET ALT.): *La justicia de proximidad*, op. cit., p. 45 a 95.

per la qual, entre d'altres aspectes, s'establí la justícia de proximitat. En aquest text apareixia la justícia de proximitat com el primer graó de justícia en determinades ciutats per resoldre el assumptes de menor entitat i escassa complexitat. La participació dels Municipis en el sistema d'elecció dels Jutges que establí i la possibilitat que poguessin accedir a la carrera judicial va ser durament criticat pel CGPJ.

L'avantprojecte es convertiria en Projecte de Llei però a causa de les crítiques rebudes el Govern estatal modificaria substancialment la idea originària. D'aquesta manera la nova iniciativa legislativa instaurava la creació d'uns nous Jutjats, els de proximitat, en aquells municipis on existeixi Jutjat de Primera Instància i Instrucció i que tinguin un règim municipal especial o que compleixin les exigències de l'article 121.1 de la Llei de Bases de Règim Local. Tenien competències en l'àmbit civil, penal, contenciós-administratiu. La selecció dels jutges de proximitat es faria mitjançant la superació d'un concurs de mèrits, entre juristes amb més de sis anys d'exercici professional, que compleixin els requisits generals d'ingrés en la Carrera Judicial⁶². Superat aquest concurs haurien de realitzar un curs de formació a l'Escola Judicial i podrien ascendir a la categoria de Jutge després de nou anys de d'exercici com a jutges de proximitat. Malgrat tot el projecte de llei mai va superar la fase d'esmenes i no va arribar a ser debatut al Congrés dels Diputats.

---

⁶² D'acord amb l'article 302 de la LOPJ són: ser espanyol, major de edat i llicenciat en Dret i no trobar-se en cap les causes d'incompatibilitat previstes a la Llei.

D'altra banda la ciutat de Barcelona⁶³ té reconeguda legalment la justícia municipal que tant desitjava. En concret la Llei núm. 1/2006, de 23 de març, de Règim Especial del municipi de Barcelona, dedica el seu Títol tercer a la seva regulació.

4.2.2.2. Evolució de la regulació estatutària en matèria de justícia de proximitat.

La regulació de la de la justícia de proximitat en el nou Estatut de Catalunya va estar influenciada per la reforma de la LOPJ, en tramitació quan es desenvolupaven els debats i votacions per l'aprovació de l'Estatut. Aquesta situació que hauria de ser satisfactòria per establir una modificació coherent i coordinada, ha resultat nefasta per la regulació d'aquest nou Estatut, amb l'agreujant de que finalment la reforma de la LOPJ no s'ha dut a terme, per la qual cosa, de moment, l'article 108.2 de l'actual Estatut es troba sense contingut.

La redacció inicial de l'Estatut disposava⁶⁴: “2. *La Generalitat pot establir per llei, en les poblacions que es determini i d'acord amb el que estableix la Llei orgànica del poder judicial, un sistema de justícia de proximitat que tingui per objectiu resoldre conflictes menors amb celeritat i eficàcia*” (art.103.2). Posteriorment el Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 224 (3-10-2005)

---

⁶³ En aquest sentit el propi CGPJ “culpava” a la ciutat de Barcelona de l'intent de la instauració de la justícia de proximitat expressant: “*La ideación de la Justicia de Proximidad en los términos del texto informado no parece que sea una iniciativa generalizada o ampliamente sentida, más bien se presenta como un deseo nacido en una ciudad concreta –Barcelona- que no puede condicionar la estructura de un Poder del Estado ni, por tanto, los pilares constitucionales en los que se asienta el Poder Judicial.*”

⁶⁴ El Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 213 , de 1 d'agost de 2005.

va publicar el text que va ser aprovat com a Proposta de Proposició de llei orgànica per la qual s'estableix l'Estatut d'autonomia de Catalunya i es deroga la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. En aquest cas es modifica el número de l'article que passa a ser al 108 però es manté en el seu segon apartat la mateixa redacció que el text original.

D'aquesta redacció es derivaven dues conseqüències: a) s'atribuïa a la Generalitat la competència sobre la justícia de proximitat que haurà d'establir per llei si ho considera pertinent, i b) el manteniment de la participació municipal en la seva instauració tal i com es desprèn de la necessitat de la determinació de les poblacions en que s'ha d'implantar, que respon a la voluntat de implicar a l'administració local.

Cal recordar que per aquelles dates el Ministeri de Justícia l'avantprojecte de llei de modificació de la LOPJ per la qual, entre d'altres aspectes, s'establí la justícia de proximitat. Aquell avantprojecte determinava unes importants competències en favor dels municipis i de les Comunitats Autònomes, tan d'iniciativa com de desenvolupament en matèria de justícia. Malgrat això, aquesta regulació implicava una limitació ja que es feia dependre de la regulació que es desprengui de la LOPJ en aquesta matèria. És a dir, la norma haurà de recollir el contingut de la LOPJ, però a partir d'aquí, la llibertat autonòmica es total.

D'altra banda el Consell Consultiu de Catalunya en el seu informe núm. 269, de 1 de setembre de 2005, en relació a la redacció d'aquest precepte en la Proposta de proposició: *“L'apartat 2 d'aquest article que s'analitza es dedica a la Justícia de Proximitat.*

Es tracta d'uns òrgans judicials de nova creació i que en l'actualitat no figuren recollits en la LOPJ. La constitució ex novo d'aquest tipus d'òrgans judicials correspon en virtut de l'article 122.1 CE a la LOPJ. Sobre la constitucionalitat d'aquest apartat arribem a la mateixa conclusió que hem expressat respecte a l'apartat 1.". En l'apartat 1 s'indicava "Això no obstant, si es posa en relació aquest article 103.1 amb la disposició addicional novena, redactada com s'ha proposat anteriorment, el precepte és constitucional". En definitiva els suggeriments del Consell Consultiu serien posteriorment exposades en la Sentència del Tribunal Constitucional i feien referència a la necessitat de que les disposicions estatutàries en aquesta matèria quedessin sotmeses al que preveïés la LOPJ.

La redacció definitiva va substituir l'expressió "*pot establir*" per "*podrà instar que s'estableixi*" restat la resta del precepte igual que la seva redacció originària⁶⁵.

En l'actualitat han estat dues les iniciatives per aportar una major celeritat a la resolució dels procediments dutes a terme a nivell estatal: per una banda, la Llei 13/2009, de 3 de novembre, de reforma de la legislació processal per a la implantació de la nova Oficina judicial i, d'altra banda, la proposta de creació dels Tribunal d'instància.

En relació a la creació de la nova Oficina judicial en relació al contingut d'aquest treball s'han descarregat als Jutges d'alguns

---

⁶⁵ El PSOE va presentar una esmena la núm. 12 en relació a l'epígraf de l'Estatut referent al Poder Judicial i l'Administració de justícia on s'indicava que en relació a la justícia de proximitat: "*Otros preceptos requieren sustituir los siguientes verbos o tiempos verbales: ... "podrá instar el establecimiento" en el artículo 108.2*". En la reacció final es va incloure aquesta esmena sense que s'argumentés suficientment la necessitat de la modificació

procediment atribuïnt el seu coneixement als Secretaris judicials en matèries “colaterals a la jurisdicció”. En aquest sentit, l'Estat ha previst l'atribució de competències a un òrgan que considerava desaprofitat, com havia exposat en diverses ocasions la doctrina⁶⁶, però caldria recordar que aquest sistema va ser poc útil a principis del segle passat a Alemanya que es va veure abocada, finalment, a la creació de la figura del Rechtspfleger⁶⁷.

La creació d'uns nous Tribunals d'Instància es troba recollida en l'Avantprojecte de Llei del Ministeri de Justícia per a la reforma de la LOPJ⁶⁸. El seu objectiu és “*implantar la organización colegiada*

---

⁶⁶ Com per exemple Jiménez Asensio, R.: *Dos estudios sobre la administración de justicia y comunidades autónomas*, Ed. IVAP- Civitas, Madrid, 1998, pàg. 102, que recorda: “*la figura del Secretario judicial se encuentra hipotecada por el incorrecto diseño que ha hecho la misma LOPJ. Se predica del Secretario que es el Jefe directo del Personal, pero inmediatamente se añade sin perjuicio de la superior dirección de Jueces y Presidentes...Todo, pues, queda al albur de un buen entendimiento personal entre Juez y Secretario...cuando ese buen entendimiento se quiebra o simplemente no existe, pues en esos casos es el momento en que la figura del Secretario judicial puede quedar oscurecida, arrinconada o, incluso, ser una fuente innegable de frustraciones personales*”.

⁶⁷ L'exposició de motius de la LLei justifica aquesta atribució indicant: “*Una de las claves fundamentales para que las Oficinas judiciales alcancen el objetivo de prestar un servicio próximo y de calidad, recogido en la Carta de Derechos de los ciudadanos ante la Justicia, reside indudablemente en los profesionales que trabajan para la Administración de Justicia, en concreto y por lo que ahora nos ocupa, los Secretarios judiciales. No ha de olvidarse que se trata de técnicos en Derecho, cuya capacitación les permite responsabilizarse de determinadas materias que si bien quedan fuera de la potestad jurisdiccional atribuida con exclusividad a Jueces y Tribunales, no por ello son menos importantes para la buena marcha del servicio público que constituye la Administración de Justicia...Y para que esto ocurra es indispensable que se lleve a efecto la reforma de las leyes procesales de modo que a los Secretarios judiciales les sean atribuidas no sólo las funciones de impulso formal del procedimiento que tenían hasta ahora, sino también otras funciones que les permitirán adoptar decisiones en materias colaterales a la función jurisdiccional pero que resultan indispensables para la misma... En la mayoría de los casos el criterio adoptado es el de atribución al Secretario judicial de una determinada competencia, ya que es el responsable último de la realización de todas las actividades que sirven de soporte y apoyo a la actividad jurisdiccional de Jueces y Magistrados*”

⁶⁸ Pot consultar-se aquest avantprojecte en la pàgina web http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/es/1215198252237/ALegislativa_P/1288774452773/Detalle.html.

en el primer nivel de la pirámide judicial a través de la creación de los Tribunales de Instancia que, progresivamente, irán sustituyendo a los Juzgados unipersonales. De esta manera, se dispone una transición ordenada de una a otra estructura organizativa, con la participación de todos los actores institucionales, fundamentalmente el Consejo General del Poder Judicial y las Comunidades Autónomas con competencias en materia de Justicia”

4.2.2.3.- La justícia de proximitat a l'Estatut de Catalunya i sistemes d'implantació del Rechtspfleger.

El sistema establert a partir de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya permet dues possibilitats d'incorporació d'una figura com el Rechtspfleger a Catalunya en relació al concepte que s'ha descrit de justícia de proximitat. Per una banda, introduint-lo com l'eix principal en la implantació de la justícia de proximitat prevista en normativa autonòmica i on s'hauria de determinar si la seva funció és o no jurisdiccional i si els conflictes menors que resoldrà quedaran o no al marge del sistema judicial.

Per altra banda, la seva incorporació es podria realitzar com a personal no judicial d'acord amb l'article 103 de l'Estatut on la seva funció seria la d'especialista en determinades matèries en auxili de l'òrgan judicial.

En relació a la primera possibilitat, el nou Estatut recull la justícia de proximitat en l'article 108.2 que indica:

“La Generalitat, en les poblacions que es determini i d'acord amb el que disposa la Llei orgànica del poder judicial, pot instar que

s'estableixi un sistema de justícia de proximitat que tingui per objectiu resoldre conflictes menors amb celeritat i eficàcia”.

Aquest article no va se impugnat davant del Tribunal Constitucional per la qual cosa és plenament vigent i la seva aplicació dependrà de la voluntat política futura.

Ara bé com s'indicava anteriorment d'altres models de justícia són possibles respectant el principi d'unitat jurisdiccional. D'aquesta manera potser seria pertinent després de la Sentència del Tribunal Constitucional aprofundir en aquest models alternatius i buscar fórmules que permetin un salt qualitatiu en la participació de les CCAA en l'administració de justícia.

De totes maneres, la regulació de l'Estatut paral·lelament al projecte de modificació de la LOPJ va ser molt negatiu, com s'ha indicat, per la redacció definitiva de la justícia de proximitat. El legislador català quan ha decidit que la Generalitat “*pot instar que s'estableixi*” està reconeixen una manca de competència sobre la justícia de proximitat. Però com s'ha recollit en capítol primer d'aquest treball sobre models de justícia de proximitat, aquesta “jurisdicció de proximitat”, es només una de les manifestacions de la justícia de proximitat per la qual cosa la Generalitat de Catalunya s'ha autolimitat la possibilitat d'establir d'altres models possibles de justícia de proximitat. S'ha recollit, doncs, una part (el model de “jurisdicció de proximitat”) pel tot (justícia de proximitat) i d'aquesta forma s'han perdut oportunitats de desenvolupament en matèria de justícia.

Tenint en compte aquestes limitacions la instauració del Rechtspfleger es podria dur a terme amb la introducció d'una inicial instància judicial especialitzada on els òrgans encarregats

de decidir fossin especialistes en les matèries corresponents i on les seves resolucions poguessin ser recorregudes davant del jutjats de primera instància actuals. D'aquesta manera es produiria una evident descàrrega en les funcions dels actuals jutges de primera instància i permetria una celeritat en la resolució de petit conflictes amb una qualitat evident en les resolucions dictades.

Pel que fa a la segona possibilitat, és a dir, la seva implantació com a personal no judicial, caldrà analitzar la regulació que l'Estatut fa d'aquest personal al servei de l'administració de justícia per determinar la seva possible constitució.

El nou Estatut distingeix entre el personal judicial i el personal no judicial el servei de l'administració de justícia. D'acord amb l'article 102⁶⁹, dintre del primer grup estarien magistrats, jutges i fiscal i dintre del segon estarien secretaris judicials, gestors processals, tramitadors processals, auxiliars judicials, metges forenses, psicòlegs, etc.

---

⁶⁹ Concretament aquest article porta per títol "Del personal judicial i de la resta del personal al servei de l'administració de justícia de Catalunya" i disposa:

1. *"Els Magistrats, els Jutges i els Fiscals que ocupin una plaça a Catalunya han d'acreditar un coneixement adequat i suficient del català per a fer efectius els drets lingüístics dels ciutadans en la forma i amb l'abast que determini la llei.*
2. *Els Magistrats, els Jutges i els Fiscals que ocupin una plaça a Catalunya han d'acreditar un coneixement suficient del dret propi de Catalunya en la forma i amb l'abast que determini la llei.*
3. *En tot cas, el coneixement suficient de la llengua i del dret propis ha d'ésser valorat d'una manera específica i singular per a obtenir una plaça en els concursos de trasllat corresponents.*
4. *El personal al servei de l'Administració de justícia i de la Fiscalia a Catalunya ha d'acreditar un coneixement adequat i suficient de les dues llengües oficials que el fa apte per a complir les funcions pròpies del seu càrrec o lloc de treball."*

L'article 103 de l'Estatut d'Autonomia regula els mitjans personals no judicials al servei de l'administració de justícia i exposa:

1. *“Correspon a la Generalitat la competència normativa sobre el personal no judicial al servei de l'Administració de justícia, dins el respecte a l'estatut jurídic d'aquest personal establert per la Llei orgànica del poder judicial. En els termes esmentats, aquesta competència inclou la regulació de:*

- a) L'organització d'aquest personal en cossos i escales.*
- b) El procés de selecció.*
- c) La promoció interna, la formació inicial i la formació continuada.*
- d) La provisió de destinacions i ascensos.*
- e) Les situacions administratives.*
- f) El règim de retribucions.*
- g) La jornada laboral i l'horari de treball.*
- h) L'ordenació de l'activitat professional i les funcions.*
- i) Les llicències, els permisos, les vacances i les incompatibilitats.*
- j) El registre de personal.*
- k) El règim disciplinari.*

2. *En els mateixos termes que estableix l'apartat 1, correspon a la Generalitat la competència executiva i de gestió en matèria de personal no judicial al servei de l'Administració de justícia. Aquesta competència inclou:*

- a) Aprovar l'oferta d'ocupació pública.*
  - b) Convocar i resoldre tots els processos de selecció, i l'adscripció als llocs de treball.*
  - c) Nomenar els funcionaris que superin els processos selectius.*
  - d) Impartir la formació, prèvia i continuada.*
  - e) Elaborar les relacions de llocs de treball.*
  - f) Convocar i resoldre tots els processos de provisió de llocs de treball.*
  - g) Convocar i resoldre tots els processos de promoció interna.*
  - h) Gestionar el Registre de Personal, coordinat amb l'estatal.*
  - i) Efectuar tota la gestió d'aquest personal, en aplicació del seu règim estatutari i retributiu.*
  - j) Exercir la potestat disciplinària i imposar les sancions que escaiguin, inclosa la separació del servei.*
  - k) Exercir totes les altres funcions que siguin necessàries per a garantir una gestió eficaç i eficient dels recursos humans al servei de l'Administració de justícia.*
- 3. En el marc del que disposa la Llei orgànica del poder judicial, es poden crear per llei del Parlament cossos de funcionaris al servei de l'Administració de justícia dependents de la funció pública de la Generalitat.*
- 4. La Generalitat disposa de competència exclusiva sobre el personal laboral al servei de l'Administració de justícia”.*

El Tribunal Constitucional ha considerat constitucional aquest precepte al entendre que en tots ells el que es preveu és la “submissió” de l'Estatut al que disposi la LOPJ. Des d'aquest punt de vista, i d'acord amb el que preveu la jurisprudència del Tribunal Constitucional de que és l'Administració Central la que té la competència legislativa (l'Administració Autònoma pot tenir d'altre tipus de competència normativa, com la reglamentària), la participació de les CCAA dependrà en cada cas de les possibilitats que li atribueixi la LOPJ.

Cal destacar l'apartat tercer d'aquest article ja que la creació de nou cossos de funcionaris en l'administració de justícia és un element clau perquè es pugui desenvolupar una justícia eficaç per part de les Comunitats autònomes en l'àmbit dels òrgans judicials.

La implantació de la figura del Rechtspfleger a Catalunya haurà d'iniciar-se, doncs, amb la modificació de la LOPJ on s'hauria de plantejar un altre marc judicial respectant el principi d'unitat jurisdiccional. Aquesta nou model hauria de reconèixer la possibilitat a les Comunitats Autònomes la possibilitat de crear nous cossos de funcionaris com a personal no judicial al servei de l'administració de justícia.

Aquesta mínima però profunda reforma de la LOPJ obriria un ventall de possibilitats a l'Administració de justícia catalana extraordinari. En aquest sentit la possibilitats de crear un cos de Rechtspflegers o especialistes, en el sentit del que preveu l'article 87.a de la Constitució austríaca, que en matèries concretes podria

aportar una eficàcia a la justícia⁷⁰, no només en termes de celeritat sinó especialment en termes qualitat.

La distribució d'aquest nou cos es podria fer en funció dels òrgans jurisdiccionals i les seves necessitats. Es podria establir un grup de mediadors civils i/o penals amb una mediació en l'òrgan judicial obligatòria, tal i com s'ha assenyalat que passa a Portugal on el jutge només hauria d'homologar l'acord al que arribessin les parts; o un grup de criminòlegs que s'encarregarien de l'execució de les sancions penals no privatives de llibertat i respecte de les privatives de llibertat serien els encarregats de realitzar aquells informes que es consideressin necessaris per a valorar per exemple la concessió de la llibertat vigilada; o un grup de secretaris judicials per resoldre les qüestions processals que es plantegessin durant el procediment, etc.

Tots aquests especialistes es podrien agrupar sota una denominació comú (per exemple "Assessors judicials", "Curadors del Dret" "Col·laboradors judicials") i formarien part del cos de funcionaris autonòmics de l'administració de justícia catalana, la qual hauria d'establir els requisits per l'adquisició de la condició de funcionari, grau d'especialització, funcions, etc.

No s'aprecien d'altres possibilitats i el camí per aconseguir que les Comunitats Autònomes puguin dur a terme polítiques per a una

---

⁷⁰ Sobre la total especialització de la jurisdicció proposa Campo Moreno, J.C.: *El estado autonómico, también en justicia*, Ed. Tirant lo Blanch, Valencia, 2005, pàg.167; "No puede acabar la especialización en esa división de jurisdicción, es necesaria ahondar en ella y llegar como punto óptimo al de la máxima especialización dentro de una determinada jurisdicción y ello, en la doble acepción tanto de complejidad como por el interés. En la primera se englobarían las existentes en el ámbito civil, con temas como los ya existentes de Familia, Tutelas o incapacidades y los actuales mercantiles. En el segundo, estarían aquellos en que por razón de la materia, el tipo de relación jurídica o el ámbito del litigio no ofrecen especiales dificultades y pueda solucionarse con rapidez y agilidad muchos de estos pequeños asuntos".

justícia eficaç i pròxima en l'àmbit estricte del Poder Judicial hauria de passar per les opcions ressenyades.

Capítol V. Conclusions.

L'aplicació de dos sistemes complementaris com la jurisdicció de proximitat i els sistemes alternatius de resolució de conflictes poden permetre aconseguir, per una banda, una major eficàcia en 'administració de justícia i una major celeritat en la resolució dels procediments, i, per una altra banda, l'apropament de la justícia del ciutadà.

Aquesta proximitat judicial s'ha establert en els països del nostre entorn amb models diferents però que, en tot cas, han aportat una resposta a la resolució de petits conflictes habituals i/o han intentat fer participar al ciutadà en l'administració de justícia.

També en l'àmbit de la Unió Europea, per mitjà de la CEPEJ, s'han començat a donar els primers passos en donar recomanacions per aconseguir una major eficàcia en l'administració de justícia centrades en la duració dels procediments i en l'aplicació de la mediació.

En el cas d'Alemanya i Àustria aquesta proximitat no ha estat necessària. Un dels motius és l'existència des de fa aproximadament un segle d'una figura judicial especial anomenada Rechtspfleger que resolt aproximadament el 80% dels procediments judicials. La seva incerta naturalesa jurídica com a Jutge, funcionari judicial o especialista al costat del Jutge determina, en bona part, la discussió doctrinal sobre els seus límits constitucionals.

En la implantació de models d'una justícia de proximitat a Catalunya, després del nou Estatut i de la Sentència del Tribunal Constitucional núm. 31/2010, de 28 de juny, s'ha de fer una clara diferenciació entre la implantació de sistemes alternatius de resolució de conflictes i la instauració d'una "jurisdicció de proximitat".

La Generalitat de Catalunya pot establir tots aquells sistemes alternatius que consideri oportuns, ja que si bé l'Estatut parla de mediació i conciliació, després de la Sentència del Tribunal Constitucionals, no sembla que hi hagi cap inconvenient per establir d'altres modalitats. Ara bé aquesta incorporació tindria dos limitacions: haurien de quedar sempre en l'àmbit extrajudicial i només poden referir-se a matèries de la seva competència. La primera és una limitació imposada per la citada Sentència del Tribunal Constitucional. La segona és una autolimitació imposada en l'article 106 del nou Estatut.

La instauració d'una justícia més eficaç amb una "jurisdicció de proximitat" resulta més difícil. No només perquè en el cas de que si en el cap d'aquesta nova institució s'institueix un jutge correspondrà la competència sobre el seu establiment a l'Estat sinó també perquè en el cas de posar-la sota la direcció d'un altre figura judicial també correspondrà la seva creació a l'Estat. Malgrat això, la instauració d'una instància inicial especialitzada pot servir per introduir un institució semblant al Rechtspfleger al nostre ordenament jurídic.

Una segona opció ve donada per la redacció de l'article 103.3 del nou Estatut que permet la creació de nous cossos judicials per part de la Generalitat de Catalunya només en marc del que

disposi la Llei Orgànica del Poder Judicial, la qual cosa determina que només un canvi en aquella disposició orgànica permetria la incorporació en el nostre ordenament d'una figura similar a la del Rechtspfleger alemany per aquesta via.

La resolució en un termini d'entre vuit setmanes a dos mesos dels procediments presentats davant dels Rechtspflegers del Jutjat de Primera Instància de la ciutat de Singen pot ser un argument per començar a millorar la nostra eficàcia en l'administració de justícia.

Capítol VI. Bibliografia.

ARAGONESES ALONSO, P.: “Justicia de Proximidad y Gobierno de la Justicia”, a *Revista de Derecho Procesal*, 2006, pp. 601-615.

ARMENTA DEU, T.: *Justicia de proximidad*, Ed. Marcial Pons, Madrid/Barcelona, 2006.

ARNOLD, E. (ET ALT): *Rechtspflegergesetz. Kommentar zum Rechtspflegergesetz*, Ed. Ernst und Werner Gieseking , 7a Edició, Bielefeld, 2009.

AAVV.: *El federalismo jurídico*, Ed. Institut d’Estudis Autònòmics, Barcelona, 2006.

AAVV.: *Apunts per a una justícia de proximitat als municipis: recull de ponències de la Jornada “La justícia als municipis”*, Ed. Associació Catalana de Juristes Demòcrates, Barcelona, 2000.

AAVV.: *La modernización de la justicia en España: XXIII Jornadas de estudio (4, 5 y 6 de septiembre de 2001; XXIV Jornadas de estudio (11, 12 y 13 de diciembre de 2002)*, Ed. Ministerio de Justicia, Madrid, 2003.

AAVV.: *La Justicia ante la Reforma de los Estatutos de Autonomía*, Ed. Thomson-Aranzadi, Madrid, 2005.

AAVV.: *La distribució de competències en el nou Estatut*, Ed. Institut d’Estudis Autònòmics, núm. 52, Barcelona, 2007.

AAVV.: *Poder Judicial y unidad jurisdiccional en el Estado autonómico*, Ed. Consejo General del Poder Judicial, Estudios de Derecho Judicial, núm. 90, Madrid, 2006.

AAVV.: *La justícia a Catalunya en el marc d’un Estat Compost*, Ed. Institut d’Estudis Autònòmics, Barcelona 2000.

BANDRÉS SÁNCHEZ-CRUZAT, J. M.: “El desafío democrático de la justicia de proximidad” a *Jueces para la democracia*, núm. 48, 2003, pàgs. 88 a 95

BARTKOWIAK, I. ET JACCOUD, M.: “Les nouvelles tendances de la justice au Canada : de fonctionnaire à représentant communautaire” a Shapland, J. (dir.); *Justice, communauté et société civile*, Paris, L'Harmattan, col. Déviance et société, 2008.

BARRETO, A.: *Justiça em Crise? Crises da Justiça*, Publicações Dom Quixote, Lisbonne, 2000; Cortez, F.: “A arbitragem voluntária em Portugal. Dos «ricos homens» aos tribunais privados”, a *Revista o direito*, Lisboa, Out-Dez 1992, ano 124, núm.4, pàgs. 365 a 591.

BASSENGE, P. I ROTH, H.: *Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, Rechtspflegergesetz*, Ed. C.F Müller, Heidelberg, 2007.

BASTARD, B. ET GUIBENTIF, P.: “Justice de proximité: la bonne distance, enjeu de politique judiciaire”, *Droit et Société*, núm. 66, 2007.

BACCARI, G. M. (ET ALTRI): *Il giudice di pace: un nuovo modello di giustizia penale*, Cedam, Padova, 2001.

BLANKE, H.J.: “Poder judicial y unidad jurisdiccional en la República Federal de Alemania” a *Poder judicial y unidad jurisdiccional en el Estado Autonómico*, Ed. CGPJ, núm. 90, Madrid, 2006.

BESSEL, H.: „Jugenddelinquenz: Eine Herausforderung für die Jugendhilfe. Erfahrungen mit einem kommunikati-interaktiven Beratungs-und Mediationangebot“, *Zentralblatt für Jugendrecht (ZfJ)*, núm. 12, 1994.

BORREL MESTRE, J.: *Estado autonómico y Poder Judicial*, Ed. Atelier, Barcelona, 2002.

CABELLOS ESPIÉRREZ, M.A.: “La adecuación del poder judicial a modelo de Estado”, a *Revista Vasca de Administración Pública*, enero-abril, núm. 68, 2004, pàgs. 77-125.

CABELLOS ESPIÉRREZ, M.A.: “Poder Judicial y modelo de estado en la sentencia sobre el Estatuto de Autonomía de Cataluña”, *Revista Catalana de Dret Públic. Especial Sentència de l'Estatut*, pàg. 4; consultat a internet http://www10.gencat.net/eapc_revistadret/recursos_interes/especial%20estatut/documents%20especial%20estatut/pdfs/09_Cabellos_poder_%20judicial_vo_es.pdf.

CAMPO MORENO, J.C.: *El estado autonómico, también en justicia*, Ed. Tirant lo Blanch, Valencia, 2005.

CARRILLO, M.: “Las reformas de los Estatutos y del Título VIII” Ponencia presentada en el Congreso Extraordinario de la Asociación de Constitucionalistas de España. Treinta años de constitución; disponible a <http://www.acoes.es/pdf/ACE09.pdf>.

CASORLA, F.: “La justice pénale de proximité, lentement mais sûrement”, en *Revue pénitentiaire et de droit pénal*, núm. 3, 2004, pág. 659 a 668.

CRAWFORD, A.: “Refiguring the Community and Professional in Policing and Criminal Justice: Some Questions of Legitimacy”, a Shapland, J. (dir.): *Justice, communauté et société civile*; Paris, L'Harmattan, col. Déviance et société, 2008.

CRAWFORD, A.: *The Local Governance of Crime: Appeals to Community and partnerships*, Clarendon Press, Oxford, 1997.

DALLMAYER, P. I EICKMANN, D.: *Rechtspflegergesetz. Kommentar*; Ed. Beck, Múnic, 1996.

DALY, K.; “Principes of restorative Justice” a von Hirsch, A.-Roberts, J.-Bottons,A., Roach, K., Schiff, M. (eds) *Restorative Justice & Criminal Justice*, Hart Publishing, Oxford, 2003.

DÖLLING, D.: “Lässt sich Community Policing erfolgversprechend nach Deutschland transferieren?“, *Zeitschrift für innere Sicherheit (ZKIS)*, 1998, pàgs. 145 i ss.

DÖLLING, D., FELTES, T. (ET ALTRI): *Analysen und Perspektiven. Ergebnisse der Begleitforschung zu den Pilotprojekten in Baden-Württemberg*, Holzkirchen, 2003.

EUROPÄISCHE UNION RECHTSPFLEGER (E.U.R.): *Rechtsstellung und Aufgaben der Rechtspfleger/ Greffiers*, Ed. Ernst und Werner Gieseking, 2a. Ed, Bielefeld, 1989.

FELTES, T.: “Gemeinschaftliche statt kommunaler Kriminalprävention - Ein neuer Weg?”, *Die Kriminalprävention*, núm. 1, 2004, pàg. 1 y ss.

FERRAND, F.: “La justice Honoraire en France” a *La justice Honoraire en Europe*, (Colloque) Torino, 2002.

FONT I LLOBET, T. I JIMÉNEZ ASENSIO, R. (coord.): La «Carta Municipal» de Barcelona. Deu estudis, Ed. Marcial Pons i Fundació Pi i Sunyer, Madrid/Barcelona, 2007.

GALHARDO COELHO, J. M.: *Julgados de paz e mediação de conflitos*, Ed. Âncora, Bogotá, 2004.

GARCÍA-MALTRÁS DE BLAS, E: “Dilaciones indebidas y duración de los procesos en el Consejo de Europa y el Tribunal de Europeo de Derechos Humanos: del tiempo razonable al tiempo óptimo y previsible” a *InDret Revista para el análisis del derecho*, Barcelona, 2/2007.

GERPE LANDÍN, M.: “La reforma de la Administración de Justicia en España. La necesidad de acomodar la Administración de Justicia al Estado autonómico”, a M. A. García Herrera (ed.), *Constitución y Democracia. XXV años de Constitución democrática en España*, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2005, vol. II, pàgs. 425-438.

GERPE LANDÍN, M.: “La regulació estatutària i la seva delimitació per la Llei Orgànica del Poder Judicial” a Informe Pi i Sunyer sobre la Justícia a Catalunya, Ed. Fundació Pi i Sunyer d'Estudis Autonòmics i Locals, Barcelona, 1998.

GERPE LARDIN, M.; CABELLOS ESPIEREZ, M.A. Y FERNÁNDEZ DE FRUTOS, M.: “La aproximación del gobierno del Poder Judicial a la realidad autonómica del Estado” a *Revista Vasca de Administración Pública*, núm. 72, 2005.

GILARDI, G.: “Il futuro della magistratura onoraria: appunti e proposte per una discussione”, a *Questione Giustizia*, núm. 4, 2003.

GONÇALVES DA COSTA, J.: “O sistema judiciário português”, a *Boletim da Faculdade de Direito*, Ed. Universidad de Coimbra, vol. LXXIV, 1998, pàgs. 173 a 279.

GREENE, J. : “La policia de proximitat als Estats Units: canvis en la naturalesa, estructura i funcions de la policia”, a *Justícia Penal segle XXI. Una selecció de Criminal Justice*, ed. De Rosemary Barberet i Jesús Barquín, Granada, 2006.

GUIBENTIF, P. : “Les julgados de paz: une nouvelle justice de proximité au Portugal”, *Droit et société*, núm. 66, 2007.

GUZMÁN FLUJA, V.C. (ET ALT.): *La justicia de proximidad*; Ed. Thomson Aranzadi, Navarra, 2006.

HABSCHEID. W.J.: “Der Rechtspfleger in der Gerichtorganisation”, a Schütze R.A. (Coord); *Einheit und Vielfalt des Rechts. Festschrift für Reinhold Geimer zum 65. Geburtstag*, Ed. C.H. Beck, Múnic, 2002.

HEBST, G.: *Rechtspflegergesetz. Text mit Erläuterungen*, Ed. Müller, Karlsruhe, 1970.

HOFMANN P. I KERSTING, F.: *Rechtspflegergesetz*, Ed. J. Schweitzer, Berlín, 1957.

JIMÉNEZ ASENSIO, R.: *Dos estudios sobre Administración de Justicia y Comunidades Autónomas*, Ed. IVAP-Civitas, Madrid 1998.

JIMÉNEZ ASENSIO, R.: *Pacto de Estado, reforma de la Administración de Justicia y Comunidades Autónomas*, Ed. IVAP, Oñati 2004.

JIMÉNEZ ASENSIO, R.: “La justicia de proximidad: propuestas normativas y soluciones institucionales” a l’obra GUZMÁN FLUJA, V.C. (ET ALT.), *La justicia de proximidad*, Ed. Thomson Aranzadi, Navarra, 2006.

KERN, E.: “Zur Stellung des Rechtspfleger bei der Grossen Jurizreform”, a *Der Deutsche Rechtspfleger*, 1962, pàg. 197 i ss.

LAPIS, T.: “La difesa civica e la mediazione giuridica penale”, a *Dei delitti e delle pene*, núm. 3, 2000.

LARRAURI, E.: “Tendencias actuales de la Justicia Restauradora”, a F. Pérez Álvarez (Ed.), *In Memoriam Alexandra Baratta*, E. Universidad de Salamanca, 2004, pàgs. 439-463.

LEJEUNE A.: “Justice institutionnelle, justice démocratique. Clercs et profanes. La Maison de justice et du droit comme révélateur de tensions entre des modèles politiques de justice”, *Droit et Société*, núm. 66, 2007.

LÓPEZ AGUILAR, J. F.: *Justicia y Estado Autonómico: orden competencial y Administración de Justicia en el Estado compuesto de la Constitución Española de 1978*, Ed. Ministerio de Justicia e Interior - Civitas, Madrid, 1994.

MARQUORDT, G.: “Das Rechtspflegergesetz 1969”; a *Der Deutsche Rechtspfleger*, 1970, pàg.1 i ss.

MARTIN, R.: *La juridiction de proximité: statut de la juridiction, statut des juges de proximité*, Ed. Edilax, Aix-en-Provence, 2004.

MARTIN CONTRERAS, L.: “Poder judicial y autonomías”, a *Diario La Ley*, núm. 6387, 2005, pàgs. 1-6.

MAYR, P.G.: “Stellung und Aufgaben des Rechtspfleger in Österreich“ a *Der Deutsche Rechtspfleger*, 1991, pàgs. 397 i ss.

MERKEL, A.: *Derecho penal: parte general*, B de F, Col·lecció Maestros del Derecho Penal, Montevideo, 2004.

MESSNER, C.: “Mediazione penale e giustizia di proximita”, a *Dei delitti e delle pene*, núm. 3, 2000

METAIRIE, G. : *La justice de proximité. Une approche historique*, ed. Presses Universitaires de France, col. Leviatán, París, 2004.

NIEVA FENOLL, J.: “La justícia de proximitat”, *El Clip*, núm. 37, Ed. Institut d'Estudis Autònòmics, 2006.

OROMÍ I VALL-LLOVERA, S.: “La justicia de proximidad en Europa (Estudio de derecho comparado)”, *Revista de Derecho Procesal*, 2006.

ORTIZ PRADILLO, J.C.: “El *Rechtspfleger* alemán y la reforma del Secretario Judicial en España”, a *Revista de Derecho Procesal*, núm. 1, 2007.

PALAZZO, F. : “Le juge de paix dans le système pénal italien”, a *Revue Pénitentiaire et de Droit Pénal Comparé*, núm. 2, 2004, pàgs. 263 a 273.

PEDRAZ PENALVA, E.: “Los jueces de proximidad” a *Revista Jurídica de Castilla y León*, núm. 8, febrer 2006, pàgs. 13-67.

PELICAND A.: “Les juges de proximité en France, une réforme politique? Mobilisations et usages de la notion de proximité dans l’espace judiciaire”, *Droit et Société*, núm. 66, 2007.

PETIT, J.-G. (DIR): *Une justice de proximité, la justice de paix 1790-1958*, Ed. Presses Universitaires de France, Paris, 2003.

PICOTTI, L., I SPANGHER, G.: “Giudice di pace e nuovi strumenti di diritto penale sostanziale per una giustizia conciliativa. Considerazioni introduttive”, a *Verso una giustizia penale “conciliativa”. Il volto delineato dalla legge sulla competenza penale del giudice di pace*, Ed. Giuffrè Editore, Milano, 2002, pàgs.137 a 147;

PITTARO, P.: “La competenza penale del giudice di pace: profili di diritto sostanziale”, a *Questione giustizia*, núm.6, 2000, pàg.1047 a 1061.

POBLET, M.: *La justícia de proximitat: àmbits i models*, a la col·lecció Síntesi, núm. 13, Ed. Diputació de Barcelona, Barcelona, 2007.

PORRAS RAMÍREZ, J.M.: *Las reformas estatutarias y el nuevo sistema autonómico de fuentes del Derecho*, Ed. Civitas, Madrid, 2007.

PRIETO-CASTRO Y FERRÁNDIZ, I.: “El <Rechtspfleger>”; a *Libro Homenaje a Jaime Guasp*, Ed. Comares, Madrid, 1984.

REICHEL, W.: *Die Stellung des Rechtspflegers in der Gerichtsorganisation*, Ed. Heimat, 2a. Ed, Bielefeld, 1951.

RELLERMEYER, K.: “Rechtspflegerrecht nach dem FGG-Reformgesetz”, a *Der Deutsche Rechtspfleger*, 2009, pàg 349 i ss.

RIEDEL, H.: *Kommentar zum Rechtspfleger und Handbuch für Rechtspfleger*. Ed. Braun& Co, 5a ed., 1987, Wiesbaden.

ROXIN, C.: *Derecho procesal penal*, Editores del Puerto, Buenos Aires, 2000.

SERRATS PALAU, J.: “La administración de justicia penal en los juzgados de paz”, a *Boletín de Información del Ministerio de Justicia*, Any LVI, febrer 2002, n° 1910, pàgs. 5-48.

TOMAS Y VALIENTE, F.: “De la Administración de Justicia al Poder Judicial”, a *Jornadas sobre el Poder Judicial en el bicentenario de la Revolución Francesa*, Ed. Ministerio de Justicia, Madrid, 1990

TRIGO SIERRA, E. y ANDRÉS CIURANA, B.: “La justicia de proximidad y los Consejos Autonómicos” a *Actualidad Jurídica Uría Menéndez*, núm. 13, (enero-abril 2006), pàgs. 75-78.

ULE, H.M.: *Der Rechtspfleger und sein Richter*; Ed. Carl Heymans; Köln,Berlín, Bonn, Múnic, Heymann, 1983.

VALLIER, M.: *La juridiction de proximite*, Mémoire pour le DESS de contentieux et procédures d'exécution, Faculte de Droit et de Science Politique d'Aix-Marseille, Universite de Droit, D'Economie et des Sciences D'Aix Marseille, 2003.

VEGAS TORRES, J.: “Consejos de Justicia y justicia de proximidad”, a *Revista de Derecho Procesal*, 2006, pp.657-662.

VIANELLO, F.: “Mediazione penale e giustizia di proximita”, a la revista *Dei delitti e delle pene*, Anno VV, 3-2000.

WERTENBURBRUCH, W.: “Gewaltenteilung und Rechtspfleger” a *Der Deutsch Rechtspfleger*; 1962, pàg. 77 i ss.

WOLF, M.: *Richter und Rechtspfleger im Zivilverfahren*, ZZZP 3 (1986).

WYVEKENS, A.: ”La justice de proximité: version française de *Justice and Community* ?”, en Shapland, J. (dir.), *Justice*,

communauté et société civile, Paris, L'Harmattan, col. Déviance et société, 2008.

WYVEKENS, A.: "Justice de proximité et proximité de la Justice. Les maisons de justice et du droit", en *Droit et société*, núm. 33, 1996.

WYVEKENS A. I J. FAGET (DIR.): *La justice de proximité en Europe. Pratiques et enjeux*, Ed. Erès, Ramonville Saint-Agne, 2001.

WYVEKENS, A.: "La posta in gioco della giustizia di prossimità nel trattamento della delinquenza. L'esempio francese della "terza via"", en *Dei delitti e delle pene*, núm. 3, 2000.

WYVEKENS, A.: *L'insertion locale de la justice pénale aux origines de la justice de proximité*, Ed. L'Harmattan, París, 1997.